

عنوان طرح:

طراحی و تبیین مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش

مجری طرح:

دکتر امید امراله

ناظر طرح:

دکتر حیدر تورانی

کارفرما:

شورای عالی آموزش و پرورش

خرداد ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۳.....	مقدمه و بیان مساله
۶.....	مبانی نظری و پیشینه پژوهش:
۱۲.....	روش پژوهش:
۱۶.....	یافته‌های طرح پژوهش:
۳۹.....	منابع و مأخذ

مقدمه و بیان مساله

نظام تعلیم و تربیت در کشور ما به عنوان نهادی رسمی که عهده دار تربیت شهروندان طراز نظام جمهوری اسلامی است، (که باید از هویت دینی و ملی و مهارت‌های لازم برای زیستن در دنیای پر رمز و راز آینده و جامعه ایرانی وصف شده در اسناد بالادستی کشور برخوردار باشند) دارای اهمیت و جایگاه ویژه‌ای است و شورای عالی آموزش و پرورش به عنوان نهاد بالادستی این حوزه نقش قلب تپنده این نظام را ایفا می‌نماید و مصوبات آن برای تحقق اهداف این نظام بسیار اثربخش و مهم است. از طرفی مصوبات این شورا، با اجرای خود در تحقق اهداف این نظام نقش‌آفرینی خواهند کرد. بنابراین نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای مذکور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در سال ۱۳۴۳ پس از تصویب قانون تفکیک وزارت فرهنگ به وزارتخانه‌های فرهنگ و هنر، آموزش و پرورش و سازمان اوقاف؛ شورای عالی آموزش و پرورش بر اساس ماده ۵ قانون مذکور، در وزارت آموزش و پرورش تشکیل شد و در شهریورماه سال ۱۳۴۵ قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مشتمل بر ۹ ماده و ۵ تبصره از تصویب کمیسیون دو مجلس سنا و شورای ملی گذشت و در سال ۱۳۴۷ اولین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش، تشکیل گردید و جلسات آن تا سال ۱۳۵۵ ادامه یافت. از سال ۱۳۵۵ تا تاریخ ۱۳۵۸/۰۷/۰۸، جلسات این شورا تشکیل نشد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و بر اساس مطالعات و بررسی‌های مقدماتی، لزوم فعالیت این شورا احساس شد و به همین منظور لایحه قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش، از طرف وزارت آموزش و پرورش، تهیه و برای تصویب به شورای انقلاب اسلامی ایران، ارائه شد این لایحه در ۱۵ ماده و ۴ تبصره، در بهمن ماه سال ۱۳۵۸ به تصویب شورای مذکور رسید و برای اجرا به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شد. پس از آن، قانون شورای عالی آموزش و پرورش، طی دو مرحله در تاریخ‌های ۱۳۶۵/۰۹/۲۵ و ۱۳۸۱/۰۷/۲۹ در مجلس شورای اسلامی مورد بازنگری قرار گرفت که در آخرین مرحله، برای ارتقای جایگاه و نقش شورای عالی آموزش و پرورش در فرایند تعلیم و تربیت، اصلاحاتی در قانون مذکور به عمل آمد. عمده‌ترین این اصلاحات، تعیین رئیس جمهور به عنوان رئیس شورای عالی آموزش و پرورش و اصلاح ترکیب اعضا و فعالیت سازمان اداری آن زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش، با بودجه و تشکیلات مستقل بود؛ تا این شورا به عنوان یک نهاد فرا دستگاهی، مقررات موردنیاز را تصویب کند و بر حسن اجرای آن، نظارت داشته باشد.

مطابق متن قانون مذکور، "شورای عالی آموزش و پرورش، مرجع سیاست‌گذاری در حوزه وظایف آموزش عمومی و متوسطه در چارچوب سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران و قوانین و مقررات موضوعه است و سازمان اداری آن با بودجه و تشکیلات مستقل زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش فعالیت می‌کند. وظیفه دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش، پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی، متناسب با وظایف و مسئولیت این شورا، نظارت بر حسن اجرای مصوبات و توسعه ارتباطات با مجریان و مردم می‌باشد

که در آیین‌نامه داخلی شورای عالی آموزش و پرورش، تنظیم و توسط هیئت دولت به تصویب می‌رسد." علاوه بر وظایف مصرح در قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش، در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز، "نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های تحول راهبردی" در این سند به عهده شورای عالی آموزش و پرورش نهاده شده است. با توجه به مطالب مطرح شده، موضوع نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین وظایف این شورا تعیین شده است. نکته حائز اهمیت این که؛ یکی از شرایط لازم جهت اجرای نظارت کلان بر حسن اجرای مصوبات یک نهاد سیاست‌گذار مانند شورای عالی آموزش و پرورش، طراحی نظام نظارتی و تدوین مدلی اجرایی و بومی جهت تحقق حداکثری رصد و پایش اجرای مصوبات می‌باشد. به عبارت بهتر می‌بایست در این زمینه رویکردی سازمان‌دهی شده در کشور حاکم بوده به‌گونه‌ای که ضمن دسته‌بندی انواع مصوبات، برای هریک از این انواع مصوبات، متولیان اجرا، برنامه‌های اجرایی و نقشه راه جهت تحقق آن‌ها به‌صورت دقیق از قبل مشخص شده باشد تا امر نظارت بر حسن اجرای مصوبات مورد نظر، به‌صورت کاملاً بهینه و حداکثری محقق شود.

از طرفی ضمن بررسی‌های میدانی صورت گرفته، شورای عالی آموزش و پرورش اقداماتی را جهت نظارت بر حسن مصوبات خود انجام داده است. از اهم این اقدامات می‌توان به برون سپاری طرح پژوهشی با عنوان "شناسایی عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده مرتبط با حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش و ارائه الگوی نظارتی مناسب" و اجرای آن توسط جناب آقای دکتر تورانی و همکاران در سال ۱۳۸۵ (تورانی و همکاران، ۱۳۸۵) و تشکیل بخشی با عنوان "مدیریت نظارت و ارزشیابی" در ساختار دبیرخانه این شورا بوده که وظیفه این مدیریت نظارت بر حسن اجرای مصوبات این شورا می‌باشد (سایت شورای عالی آموزش و پرورش). آن چه حسب بررسی‌های میدانی حاصل شد این است که؛ مطابق مدل فعلی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش بخش مدیریت نظارت ارزشیابی دبیرخانه این شورا وظیفه نظارت بر حسن اجرای مصوبات این شورا را به عهده دارد و با توجه به بضاعت بودجه‌ای، ساختاری و منابع انسانی خود سالیانه ۳ الی ۴ مصوبه این شورا را به لحاظ میزان اجرا نظارت می‌نماید و مصوبات قدیمی‌تر، مصوباتی که در اجرا با چالش روبرو هستند، مصوبات دارای حوزه ذینفعان وسیع (گستره شمول مصوبه)، مصوبات تسهیل‌گر اجرای اسناد مصوب تحولی، مصوبات جدیدالتصویب، مصوبات آزمایشی (زمان‌دار) و مصوبات مورد مناقشه در اجرا توسط چند بخش به ترتیب از ملاک‌های انتخاب مصوبات به منظور نظارت بر حسن اجرای آنها است. در ادامه واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی پس از انتخاب مصوبه مورد نظر شاخص‌های ارزیابی اجرای آن را توسط کارشناسان خود استخراج نموده و نسبت به اخذ داده‌های این شاخص‌ها اقدام می‌نماید. اگر مرجع شاخصی در سطح ستادی و استانی باشد که از طریق مکاتبه با بخش‌های ستادی وزارت خانه اطلاعات جمع‌آوری و یا از طریق نمایندگان استانی داده‌های جمع‌آوری می‌شوند و اگر شاخص‌ها در سطح مناطق و واحدهای آموزشی باشند از برخی از نیروهای واحد مدیریت نظارت و

ارزشیابی و یا از برخی نیروهای بازنشسته دعوت می‌شود به عنوان بازرسان شورای عالی آموزش و پرورش به شهرستان‌ها و حتی روستاها به صورت حضوری مراجعه نموده و داده‌های را بصورت میدانی جمع آوری نمایند. و در نهایت هم واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی نسبت به طراحی و تدوین گزارش نهایی میزان اجرای مصوبه اقدام نموده و پس از تایید دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش این گزارش به مقام عالی وزارت ارجاع می‌شود. لذا به نظر می‌رسد، مشکل اساسی در مدل جاری تصدی‌گری واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش نسبت به نظارت بر حسن اجرای مصوبات می‌باشد که قصد بر این است تا در مدل پیشنهادی حاصل از انجام این طرح نقش واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی از تصدی‌گر نظارت بر حسن اجرا به راهبر ملی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چرخش اساسی نماید. با توجه اینکه یکی از اهداف طراحی مدل و الگو، تهیه نقشه دقیق اجرای آن مدل می‌باشد لذا مدل پیشنهادی به عنوان خروجی اجرای این طرح پژوهشی منجر به جلوگیری از دوباره کاری و آزمون و خطا در زمینه نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش خواهد شد. این در حالی است که؛ اجرای مدل پیشنهادی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در قالب دستورالعمل‌ها و آئین‌نامه‌های اجرایی، به عنوان یک نقشه راه یکپارچه و خروجی این طرح پژوهشی، منجر به جلوگیری از فعالیت‌های موازی، دوباره کاری، و آزمون و خطا در این شورا خواهد شد. لذا از اتلاف هزینه در این زمینه به شدت جلوگیری نموده و بدون شک علاوه بر بالا بردن اثربخشی با خود صرفه اقتصادی برای شورای عالی آموزش و پرورش را به همراه خواهد داشت. لذا با توجه به بومی بودن الگوی پیشنهادی نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در این طرح و تهیه آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های نظارت بر اجرای مصوبات مذکور، متناسب با الگوی پیشنهادی در انتهای اجرای طرح، به نظر قابلیت اجرای نتایج این طرح در سطح قابل قبولی خواهد بود.

از طرفی با توجه به چهار دهه فعالیت قانونی شورای عالی آموزش و پرورش در کشور، ارائه گزارشی رصدی، پایشی و نظارتی در خصوص میزان پیشرفت تحقق مصوبات این شورا به نهادهای ذی‌ربط ضروری به نظر می‌رسد. از طرفی مطالبات مقام معظم رهبری (دامت برکاته) در دیدارهای ایشان با معلمان و مسئولان آموزش و پرورش در خصوص ارائه گزارش عملکرد وزارت آموزش و پرورش و تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مخصوصا در دهه اخیر نیز مناسبت و ضرورت اجرای این طرح پژوهشی را بیش از پیش نمایان می‌کند. با این تفصیل، جای خالی الگویی بومی جهت نظارت بر حسن اجرای مصوبات نهادهای سیاست‌گذار علی‌الخصوص شورای عالی آموزش و پرورش در کشور بسیار محسوس می‌باشد. بنابراین مساله اساسی در این طرح پژوهشی، طراحی و تبیین الگویی بومی و ملی جهت نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش می‌باشد. با این تفصیل در این طرح پژوهشی به سوالات زیر پاسخ داده شد.

۱. مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چیست؟

۲. ابعاد، مولفه‌ها، سنجه‌ها و فرآیندهای نظارت بر حسن اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی، ناظر بر مطالعات تطبیقی کدامند؟
۳. ابعاد، مولفه‌ها، سنجه‌ها و فرآیندهای نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در وضعیت موجود کدامند؟
۴. ابعاد، مولفه‌ها، سنجه‌ها و فرآیندهای (علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردی و پیامدی) مدل پیشنهادی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چیست؟
۵. مدل پیشنهادی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چیست؟
۶. مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش تا چه میزان از اعتبار کافی برخوردار است؟
۷. مدل نهایی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چیست؟
۸. استلزامات اجرایی مدل نهایی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش کدامند؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش:

تعریف مفهوم نظارت راهبردی

نظارت واژه‌ای عربی از ماده «نظر» به معنای نگاه توأم با تأمل و اعتبار و به‌عنوان مصدر به معنای رأی صادره از سوی ناظر بکار می‌رود (عمید زنجانی و دیگران، ۱۳۸۹). در زبان فارسی، نظارت به معنای نظر کردن و نگریستن به چیزی، مراقبت و تحت نظر و دیده‌بانی داشتن کاری آمده است (دهخدا، ۱۳۸۵). نظارت در اصطلاح به مجموعه عملیاتی گفته می‌شود که طی آن، میزان تطابق عملکرد با قوانین و مقررات سنجیده می‌شود تا بدین طریق، از مطابقت نتایج عملکرد با تحقق اهداف مطلوب اطمینان حاصل شود (اخوان کاظمی، ۱۳۹۱). نظارت در انواع مختلفی و به‌صورت مکرر در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ذکر شده است. نظارت سیاسی اعم از نظارت مجلس در قالب تحقیق و تفحص (اصل ۷۶)، سؤال و استیضاح (اصول ۸۸ و ۸۹)، رأی اعتماد (اصول ۸۷ و ۱۳۳)، ارائه شکایت از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضاییه به مجلس شورای اسلامی (اصل ۹۰)، نظارت بر عملکرد سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران (اصل ۱۷۵)، نظارت رهبری بر قوای سه‌گانه (اصل ۵۷)، نظارت مردمی اعم از نظارت عمومی و همگانی (اصل ۸)، نظارت از راه آزادی مطبوعات (اصل ۲۴)، نظارت از راه احزاب و تشکلهای سیاسی (اصل ۲۶)، نظارت از راه برگزاری تجمع و راهپیمایی (اصل ۲۷)؛ نظارت حقوقی اعم از نظارت رهبری بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام (اصل ۱۱۰)، نظارت شورای نگهبان (اصول ۴، ۹۱، ۷۲، ۹۴، ۹۶ و ۹۹)، نظارت رئیس مجلس شورای اسلامی بر مصوبات هیئت وزیران (اصول ۸۵ و ۱۳۸)؛ نظارت

قضایی اعم از نظارت دیوان عالی کشور بر حسن اجرای قوانین (اصل ۱۶۱)، نظارت دیوان عدالت اداری بر تصمیمات یا مصوبات مقامات و نهادهای اجرایی (اصول ۱۷۰ و ۱۷۳)، نظارت موردی قضات بر مقررات دولتی مغایر با شرع و قانون و عدم اجرای آن‌ها (اصل ۱۷۰)، نظارت سازمان بازرسی کل کشور (اصل ۱۷۴)؛ نظارت مالی اعم از نظارت دیوان محاسبات (اصول ۵۴ و ۵۵)؛ نظارت رئیس قوه قضاییه بر دارایی-های مقامات خاص (اصل ۱۴۲) (حضوری، ۱۳۹۲). نظارت از منظر سطح به سه نوع نظارت راهبردی، تاکتیکی و عملیاتی تقسیم می‌شود. لورنژ (۱۹۸۷)، نظارت راهبردی را به معنای پایش مداوم و سامان‌مند انطباق فعالیت‌ها با راهبرد و اصلاح راهبرد بر پایه این ارزیابی‌ها می‌داند. وسیع‌ترین و فراگیرترین نوع تقسیم‌بندی نظارت راهبردی، نظارت‌های سه گانه پیش از عمل، حین عمل و پس از عمل است. در نظارت پیش از عمل یا آینده نگر، بر مبنای پیش‌بینی نتایج عملیات قبل از اجرای آن برنامه‌های مناسبی تنظیم می‌شود. در نظارت حین عمل یا حال نگر، عملیات هر مرحله از برنامه در زمان اجرای آن تحت کنترل قرار می‌گیرد و کوشش می‌شود تا در حین اجرای عملیات عملکردهای انحرافی اصلاح و از وقوع خطاهای بیشتر جلوگیری شود. در نظارت پس از عمل یا گذشته نگر، پس از پایان یافتن عملیات با بررسی نتایج آن میزان انحراف از برنامه‌ها مشخص می‌شود (رضائیان، ۱۳۹۵). نظریه پردازان مدیریت مدل‌های مختلفی در خصوص نظارت راهبردی ارائه کرده‌اند؛ از قبیل لورنژ و دیگران (۱۹۸۶)، شریوگ و استینمن (۱۹۸۷)، پیرس و رابینسون (۱۹۸۸)، فیگنر (۱۹۹۰)، گولد و کوئین (۱۹۹۰)، پرل (۱۹۹۲)، سایمونز (۲۰۰۰)، جولیان و سایفرس (۲۰۰۲)، مورالیدهاران (۲۰۰۴)، کاپان و نورتون (۲۰۰۸) و دیوید و دیوید (۲۰۱۶). لازم به ذکر است که؛ پرل (۱۹۹۲)، بر پایه دیدگاه پیرس و رابینسون (۱۹۸۸)، مدل نظارت راهبردی زیر را ارائه کرده است. بر این اساس، نظارت راهبردی شامل مراحل ۱- نظارت بر پیاده سازی راهبرد، ۲- نظارت بر مفروضات تدوین راهبرد، ۳- نظارت وسیع راهبردی و ۴. ارزیابی نتایج اجرای مصوبات و بازخوردهای اصلاحی می‌شود

تعریف مفهوم اجرای مصوبات قانونی

اجرای مصوبه به مفهوم «به‌کارگیری مصوبه» آمده (هیل و هیوپ، ۱۳۹۷) که سنگ زیرین اداره عمومی محسوب می‌شود (رزقی رستمی، ۱۳۷۹). اجرای مصوبه به اعمالی گفته می‌شود که توسط افراد یا گروه‌های اجتماعی و یا اداری برای دستیابی به اهداف مندرج در متن مصوبه و مذاکرات قبل از تصویب انجام می‌شود (دانش فرد، ۱۳۹۳). اجرای مصوبه، در معنایی دیگر، به مفهوم اجرای یک تصمیم سیاستی است که معمولاً در یک قانون موضوعه مندرج است، ولی می‌تواند به شکل دستورات اجرایی یا تصمیمات قضایی نیز باشد (ساباتیر و مازمانیان^۱، ۱۹۸۹). اجرای مصوبه در مفهومی کلی به معنای به‌کارگیری آن

^۱ Sabatier & Mazmanian

مصوبه است که در آن، طرح‌ها و برنامه‌ها به مرحله عمل درمی‌آید (اعرابی و رزقی رستمی، ۱۳۸۴). در واقع ادامه سیاست به طریقی دیگر است که در این مرحله، قانون به صورت آیین‌نامه و مقررات درمی‌آید و جنبه کاربردی می‌یابد (رزقی رستمی، ۱۳۷۹). اجرای مصوبه، تبدیل تعهدات به عمل و تبدیل برنامه‌های سیاست به واقعیت و جزء مهمی از فرایند سیاست‌گذاری است (دانش فرد، ۱۳۹۳). به‌طور کلی پیاده سازی مجموعه‌ای از فعالیت‌های تفسیر (ترجمان زبان و نوشتار سیاست به سوی جهت‌گیری‌های قابل تحقق و امکان)، سازمان‌دهی (ایجاد واحدها و روش‌های انجام سیاست) و کاربرد (اندیشیدن تمهیدات لازم برای تأمین منابع و ابزارهای لازم، بودجه و خدمات موردنیاز) است (قلی‌پور، ۱۳۸۷). در دهه‌های اخیر، پیشرفت در زمینه اجرای مصوبات تا حدی اهمیت آن را برای تحلیل‌گران سیاست روشن کرده، ولی هنوز جایگاه واقعی خود را در سیاست‌گذاری به دست نیاورده است و به همین دلیل از این مرحله در فرایند سیاست‌گذاری با عنوان حلقه مفقوده یاد می‌شود (هیل و هیوپ، ۱۳۹۷). در گذشته (تا اوایل دهه ۱۹۷۰ م)، مرحله اجرای مصوبات مشکل‌آفرین تلقی نمی‌شد (قلی‌پور، ۱۳۸۷) و این فرض به‌طور ضمنی وجود داشت که وقتی مصوبه‌ها شکل می‌گیرند، به‌طور خودکار و به‌سادگی محقق و اجرا می‌شوند (اسعدی، پیکانی و رشید پور، ۱۳۹۶). به عبارت بهتر، وظیفه بوروکرات‌ها پیاده سازی و اجرای مصوبات و وظیفه سیاستگذاران صرفاً تا مرحله تصویب مصوبات بود (قلی‌پور، ۱۳۸۷) و شکاف عمیقی بین تصویب مصوبات و به‌کارگیری آن‌ها به وجود آمد (اسعدی و دیگران، ۱۳۹۶). که در نتیجه آن پیاده سازی و اجرای مصوبات موفقیت‌آمیز نبوده (دانایی فرد، ثقفی و مشبکی اصفهانی، ۱۳۸۹) و شکست مصوبات به وفور مشاهده می‌شد (وینتر^۲، ۱۹۸۹). این واقعیت‌ها سبب شد تا رویکرد جدایی مرحله

جدول (۱): تعاریف اجرای مصوبات قانونی از دیدگاه محققان

محقق	تعریف
پرسمن و ویلداوسکی ^۳ (۱۹۸۴)	فرایند ایجاد تعامل میان تعیین اهداف مصوبه و اقدامات محقق کننده آن؛ ایجاد زنجیرهای علی از اهداف تا نتایج.
ون میتر و ون هورن ^۴ (۱۹۷۵)	مجموعه اقداماتی که به‌وسیله افراد و یا گروه‌های شاغل در بخش خصوصی یا عمومی به‌منظور تحقق تصمیمات مصوبه اعمال می‌شود.
اوتول ^۵ (۱۹۸۷)	فرایندی مشتمل بر مجموعه‌ای از تصمیمات و اقدامات که برای اعمال اثرات تصمیمات مصوبه انجام شده و خروجی آن تحقق اهداف برنامه‌ای خواهد بود.

^۲ Winter

^۳ Pressman & Wildavsky

^۴ Van Meter & Van Horn

^۵ O'Toole

انجام تصمیمات عمده در راستای قانون که معمولاً توسط مقامات سیاسی و برخی از مقامات اداری یا قضایی اتخاذ می‌شوند.	مازمانیان و ساباتیئر ^۶ (۱۹۷۹)
فرایندی که در آن برنامه‌ها یا سیاست‌ها به اجرا گذاشته می‌شوند.	هاولت و رامش (۱۳۸۰)
فاصله میان نیت و تصمیمات دولت برای انجام دادن یا متوقف ساختن چیزی و پدیدار شدن اثرات ناشی از اعمال آن نیت و تصمیمات است.	اوتول ^۷ (۲۰۰۰)
مجموعه‌ای منظم و سنجیده از یک سری فعالیت‌ها که به‌وسیله دولت سازمان یافته و به سمت اهداف بلند مدت و کوتاه‌مدت مندرج در متن مصوبه هدایت می‌شوند.	هایز ^۸ (۲۰۰۰)
تبدیل آگاهانه برنامه‌های تحقق مصوبه به واقعیت است.	گرستون ^۹ (۲۰۰۴)
طراحی فعالیت‌هایی نظیر سازمان‌دهی بخش‌ها و ادارات و فراهم ساختن امکانات لازم برای به انجام رسیدن سیاست‌های تعیین‌شده است.	دای ^{۱۰} (۲۰۰۷)
انجام فعالیت‌ها توسط مجریان برای نیل به مجموعه‌ای از اهداف کلی و جزئی مصوبه است	کامپوکات ^{۱۱} (۲۰۱۱)
فراهم کردن منابع نهادی برای عملی کردن برنامه‌ها در قالب بوروکراسی است.	کرفت و فورلانگ ^{۱۲} (۲۰۱۴)
مجموعه‌ای از فعالیت‌های هدایت شده در جهت اجرای برنامه‌ها به‌منظور تحقق آثار آن است.	جونز ^{۱۳} (۲۰۱۴)

مدل‌های نظارت بر اجرای مصوبات قانونی، ارائه شده در پژوهش‌ها

ون میتر و ون هورن (۱۹۷۵)، الگویی با رویکرد بالا به پایین و با شش عامل ارائه دادند که بین اجرا و تدوین مصوبات ارتباط و پیوند برقرار می‌کند. ساباتیئر و مازمانیان (۱۹۸۹)، متغیرهای اصلی تأثیرگذار بر فرآیند اجرای مصوبات را به سه دسته متغیرهای اصلی و اساسی، متغیرهای ساختاری و متغیرهای زمینه-

^۶ Mazmanian & Sabatier

^۷ Otol

^۸ Hyze

^۹ Gerston

^{۱۰} Dye

^{۱۱} Chompucot

^{۱۲} Kraft & Furlong

^{۱۳} Jones

ای تقسیم کردند. ادواردز (۱۹۸۵)، الگویی را پیشنهاد داد که طبق آن ارتباطات و ساختار سازمانی بر منابع لازم برای اجرای مصوبات اثر می‌گذارند که این مجموعه عوامل به همراه گرایش‌ها و علائق مجریان به اجرای مصوبات منجر می‌شود. در صورتی که گرایش مجریان مساعد و موافق با مصوبه باشد و منابع لازم نیز فراهم باشد، می‌توان تحقق کارآمد اجرای مصوبه را انتظار داشت. گوگین و همکارانش (۱۹۹۰)، الگویی مفهومی بر مبنای الگوی ارتباطات برای اجرای مصوبات بین دولتی ارائه دادند که در آن پیاده سازی مصوبات توسط دولت‌ها در حقیقت تابعی از انگیزاننده‌ها و محدودیت‌هایی است که از جای دیگر در سیستم فدرال برای دولت فراهم شده است. لستر و همکاران (۱۹۸۹)، الگوی ساده‌تری را با دو متغیر ظرفیت اجرا و تعهد به اجرای مصوبات ارائه دادند که در صورت ظرفیت و تعهد بالا، اجرای هر مصوبه به سرعت و سهولت پیشرفت می‌کند و در سایر حالات مشکلات مختلفی پیش خواهد آمد. قلی پور (۱۳۹۰)، در تحقیقی به ارائه الگویی برای خط‌مشی‌های صنعتی پرداختند که یافته‌های آن‌ها الگوی پنج مرحله به صورت زیر است. ۱- فرهنگ‌سازی اجرای مصوبات ۲- ظرفیت‌سازی اجرای مصوبات ۳- کارآفرینی اجرای مصوبات ۴- هم‌افزایی در اجرای مصوبات ۵- نتیجه‌گیری. رحمانی (۱۳۹۲)، در تحقیقی به ارائه الگوی پیاده سازی مصوبات حوزه گردشگری جمهوری اسلامی ایران پرداخته‌اند که در الگوی ارائه شده به هفت عامل اصلی اشاره شده است. ۱- کاهش بروکراسی سازمان‌های مجری ۲- عوامل رفتاری مجریان سیاست‌های گردشگری ۳- عوامل مهارتی مجریان سیاست‌های گردشگری ۴- تدوین سیاست با محوریت بخش خصوصی ۵- ابزارهای اجرای سیاست گردشگری، ۶- عوامل سیاسی و حقوقی ۷- بازیگران سیاست گردشگری. مختاریان پور (۱۳۹۳)، در پژوهشی با هدف شناسایی عوامل تسهیل‌کننده اجرای مصوبات موفق سیاست‌های فرهنگی کشور الگویی را ارائه داده که شامل چهار دسته عوامل زمینه‌ای، ساختاری، کارکردی و رفتاری جامعه است. منوریان (۱۳۹۴)، در پژوهشی، الگوی پیاده سازی خط‌مشی‌های اصلاح اداری با رویکرد یادگیری را ارائه که یافته‌های ایشان الگویی پارادایمی با شش مؤلفه است. ۱- شرایط علی، ۲- شرایط محیطی، ۳- پدیده اصلی، ۴- شرایط ماخله‌گر، ۵- راهبردها، کنش‌ها و واکنش‌ها، ۶- اجرای مناسب خط‌مشی‌های اصلاح نظام اداری. خنیفر (۱۳۹۴)، در پژوهشی به ارائه الگوی اسلامی ایرانی اجرای خط‌مشی‌های فرهنگی کشور پرداخته است که یافته‌های آن ارائه شده است. فضای ذهنی و ارزشی (فضای ذهنی جامعه، فضای ارزشی جامعه)، شبکه ذینفعان (مردم، سازمان‌ها، دستگاه‌ها و مؤسسات، رفتار مجریان)، اجرا پژوهی (بسیج منابع، ابزارهای پیاده سازی، رویکردها و روش‌های پیاده سازی) (رحمانی و همکاران، ۱۳۹۲).

مرادی و همکاران (۱۴۰۲)، در پژوهش خود با عنوان "طراحی الگوی نظارت راهبردی بر تحقق سیاست‌های کلی نظام (حین اجرا) در صنعت دفاعی"، چنین نتیجه گرفتند که؛ الگوی ارائه شده از ۷ بُعد، ۳۳ مؤلفه و ۸۶ شاخص‌ها تشکیل شده که به صورت سیستمی شامل نظارت حین اجرا بوده است.

ابعاد «نظارت بر تدوین ترجمان تحقق سیاست»، «نظارت بر بسترسازی‌های تحقق سیاست» و «نظارت بر الزامات اجرای سیاست» است. علیرضا احمدی و همکاران (۱۳۸۲)، در پژوهشی با عنوان "نظارت و پیگیری مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی با رویکرد مهندسی فرهنگی" ضمن بازنگری در ارکان نظارتی شورای عالی انقلاب فرهنگی با رویکرد بهبود و اصلاح فرآیندهای موجود و همچنین مهندسی مجدد و رویکردی سیستماتیک و راهبردی را مد نظر قرار داده و فرآیندهای اصلی تحقق هر وظیفه از وظایف این شورا با تأکید بر اصلاح نارسایی‌ها و انحرافات عملکردی در مقایسه با مصوبات و برنامه‌ها شناسایی و پیشنهاد نموده‌اند که در این مورد فلوچارت‌هایی برای فرآیندهای نظارتی طراحی و ارائه شده است. فرزین و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهش خود با عنوان "الگوی نظارت راهبردی تحقق سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران" چنین نتیجه گرفتند که؛ الگوی پیشنهادی از ده بُعد تشکیل شده است: «نظارت بر ویژگی‌های سیاست کلی تدوین شده»، «نظارت بر ملاحظات تدوین سیاست کلی»، «نظارت بر تدوین نقشه راه تحقق سیاست کلی»، «نظارت بر الزامات اجرای سیاست کلی»، «نظارت بر ملاحظات و ویژگی‌های رهبری در تحقق سیاست کلی»، «نظارت بر ملاحظات و ویژگی‌های مجریان در تحقق سیاست کلی»، «نظارت بر مراجع و عوامل محیطی مؤثر بر تحقق سیاست کلی»، «نظارت بر دستاوردهای حاصل از اجرای سیاست کلی» و «فرایندها، ملاحظات و الزامات نظارت بر تحقق سیاست کلی». هریک از این ابعاد دارای مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌هایی بوده که در مجموع از ۵۳ مؤلفه و ۱۱۰ زیرمؤلفه تشکیل شده است. مرادی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهش خود با عنوان "الگوی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی نظام در صنعت دفاعی" چنین نتیجه گرفتند که؛ الگوی ارائه شده از ۷ بُعد، ۳۳ مؤلفه و ۸۶ شاخص‌ها تشکیل شده که به صورت سیستمی شامل نظارت حین اجرا بوده است. ابعاد شامل «نظارت بر تدوین ترجمان تحقق سیاست»، «نظارت بر بسترسازی‌های تحقق سیاست» و «نظارت بر الزامات اجرای سیاست» است. حسین پور و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی با عنوان "تدوین الگوی نظارت بر سیاست‌های عمومی مصوب مجلس شورای اسلامی" با تأکید بر حوزه امور اقتصادی، به این جمع‌بندی رسیدند که عناصر اصلی نظام نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های عمومی مجلس شورای اسلامی عبارتند از: توجه به راهبردهای اصلی نظام، مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام، توجه به تطبیق سیاست‌های عمومی مصوب مجلس شورای اسلامی در حوزه امور اقتصادی با برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران، ایجاد هماهنگی و وحدت میان نظرات و سیاست‌های دولت و نمایندگان مجلس شورای اسلامی با حفظ استقلال هر یک از آنها می‌باشد. تورانی و همکاران (۱۳۸۵) در پژوهشی با عنوان "شناسایی عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده مرتبط با حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش و ارائه الگوی نظارتی مناسب" چنین نتیجه‌گیری نموده‌اند که؛ ساختارهای اجرای مصوبه (عدم مشوق‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی)، فقدان انگیزه کافی در میان

مجریان مصوبات به دلیل عدم فرهنگ سازی و گفتمان سازی مصوبات و عدم شفافیت، وضوح کافی و اجرا پذیری مصوبات از اهم عوامل بازدارنده و عوامل بیرونی (ساختار نهادهای مجری، مسائل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و آموزشی کشور)، عوامل مربوط به زمینه اجرای مصوبه (میزان مشارکت، توسعه و تنوع زمینه اجرا)، عوامل مربوط به ویژگی های مصوبه (غیر استفساری و قابلیت اجرای بالا)، عوامل مربوط به سیاستگذاران مصوب کننده (تخصص مصوب کنندگان، رابطه بین مصوب کنندگان و مجریان مصوبه) و عوامل مربوط به نهادهای مجری مصوبه (مقبولیت و مشروعیت مصوبه در جامعه). از اهم عوامل تسهیل کننده اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش می باشد و در نهایت با توجه به عوامل مذکور نسبت به طراحی و تبیین الگوی مطلوب نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش اقدام نمودند.

روش پژوهش:

روش کلان پژوهش در مطالعه حاضر روش پژوهش آمیخته (کمی - کیفی) می باشد. به منظور پاسخ به سوال اول این طرح از روش مطالعه تطبیقی استفاده شد. به منظور پاسخ به سوال دوم این پژوهش از دو روش مطالعه کتابخانه ای (اسنادی) و سند کاوی و مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. به منظور پاسخ به سوال سوم و چهارم این طرح نیز از روش داده بنیاد کلاسیک مبتنی بر دیدگاه اشتراوس کوربین (۱۹۹۸) استفاده شد. فرایند تحلیل داده های حاصل از متن مصاحبه های نیمه ساختاریافته نیز با توجه به اهمیت آن در رویکرد نظریه داده بنیاد، همزمان با جمع آوری داده ها به صورت دستی در سه مرحله انجام شد. این سه مرحله مطابق نظریه کلاسیک داده بنیاد اشتراوس کوربین (۱۹۹۸)، کدگذاری باز، انتخابی و نظری بود. در این بخش از روش تشکیل گروه های کانونی و پنل خبرگانی (روش تحلیل بارش فکری) نیز در حد کفایت استفاده شد. به منظور پاسخ به سوال پنجم و ششم طرح نیز از روش توصیفی پیمایشی (پرسشنامه محقق ساخته) و روش تحلیل محتوای مصاحبه نیمه ساختاریافته با متخصصان و مجربان حوزه آموزش و پرورش استفاده شد.

در پژوهش حاضر، در بخش روش مطالعه کتابخانه ای (اسنادی) و سند کاوی جامعه آماری پژوهش کلیه اسناد چاپی مانند: قوانین، مصوبات، مقررات، آئین نامه ها، اساسنامه های مصوب شورای عالی آموزش و پرورش، کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی و ستاد تعلیم و تربیت شورای عالی انقلاب فرهنگی کتب علمی تخصصی، مصاحبه های چاپ شده، پژوهش نامه ها، متون چاپی نمایه شده در بانک های اطلاعاتی داخلی و بین المللی، اینترنت، برنامه های درسی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش، اسناد بالادستی مرتبط سیاست گذاری حوزه آموزش عمومی در جمهوری اسلامی ایران و جهان و مطالب مرتبط، به عنوان جامعه آماری تعیین شد و از روش نمونه گیری غیر احتمالی و انتخاب از میان موارد بارز، برای

انتخاب نمونه آماری از میان جامعه آماری استفاده شد. در قسمت روش پژوهش تطبیقی جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه کشورهایی که در حوزه سیاست‌گذاری آموزش عمومی در جهان صاحب‌نظر و صاحب سبک بوده و به لحاظ نهادها و مدل‌های نظارت بر اجرای مصوبات آموزش عمومی خود، قرابت بیشتری یا ایران دارند بود. مجدداً تاکید می‌شود که در این مرحله کشورهای اندونزی، مالزی، ژاپن، فنلاند، انگلستان و ایالات متحده آمریکا با در نظر گرفتن قرابت فرهنگی برخی از آن‌ها با کشور ایران (ناظر بر توزیع جغرافیایی و انتخاب کشورها از اکثر قاره‌های پرجمعیت، پیشرو بودن برخی از کشورهای منتخب در امر سیاست‌گذاری حوزه آموزش عمومی در جهان و نتایج آزمون‌های دانش‌آموزی بین‌المللی کسب شده توسط دانش‌آموزان برخی از این کشورها) انتخاب شده و مورد واکاوی قرار گرفته است. در مرحله طراحی الگوی نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش از روش داده‌بنیاد کلیر و اشتراوس استفاده شد. لذا مجری طرح باید افرادی را به عنوان نمونه انتخاب کند که به او در ساخت الگو کمک کنند. از آنجایی که هدف پژوهش حاضر کاوش و کشف عناصر اصلی الگوی نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش است، مجری طرح به دنبال افرادی بود که تجربه مشترکی با موضوع پژوهش داشته باشند، به نحوی که بتوانند مشارکت اثربخش و اعتمادپذیری را برای پژوهش ایجاد کنند. از این نظر شیوه انتخاب آن‌ها هدفمند از نوع گلوله برفی بود تا بتوان از طریق افراد انتخاب شده درک عمیقی از موضوع مورد مطالعه برای ساخت نظریه به دست آورد. بنابراین، برای انتخاب مشارکت‌کنندگان دو ملاک، به شرح ذیل اتخاذ شد که داشتن یکی از این دو شرط الزامی بود: ۱- تخصص علمی و ۲- تجربه عملی. با این تفاسیل کلیه مدیران ارشد، وزارت آموزش و پرورش، اعضای شورای عالی آموزش و پرورش، مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته خواهند شد. با توجه به اینکه در مصاحبه نیمه‌ساختاریافته حد کفایت ملاک ادامه مصاحبه با افراد جدید است لذا حجم نمونه در این بخش از طرح با توجه به رسیدن به حد کفایت با نظر محقق متغیر بود.

در بخش توصیفی - پیمایشی (پرسشنامه محقق‌ساخته) پژوهش نیز کلیه مدیران میانی، عملیاتی و کارشناسان مسئول محتوایی مرتبط با حوزه آموزش عمومی شاغل در وزارت آموزش و پرورش، شورای عالی آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجلس شورای اسلامی به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته خواهند شد. با توجه به اینکه حجم جامعه آماری پژوهش حاضر حدود ۳۰۰ نفر برآورد شده بود با استفاده از جدول مورگان جرسی حجم نمونه آماری منتخب از میان جامعه آماری مذکور، ۵۰ نفر تعیین شده است. روش نمونه‌گیری هم به روش در دسترس بود.

به‌منظور پاسخ به سوال اول که نتیجه مطالعه تطبیقی است از ابزار جداول تحلیل و تفسیر به عنوان ابزار اندازه‌گیری استفاده شد. به‌منظور پاسخ به سوال دوم از ابزار فیش بردای و متن مصاحبه نیمه‌ساختاریافته

استفاده شد. روش بررسی پایایی متن مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته در این طرح، محاسبه آلفای کرونباخ و محاسبه همبستگی درون سوالی بوده و به‌منظور بررسی روایی متن مصاحبه‌ها از تحلیل تاییدی جهت تایید روایی سازه و تحلیل تابع تمایز جهت تایید روایی تشخیصی متن مصاحبه‌ها استفاده شد. به‌منظور پاسخ به سوالات سوم و چهارم این طرح و استفاده از روش داده بنیاد اشتراوس کوربین (۱۹۹۸) از ابزار اندازه‌گیری مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده در طراحی این پرسشنامه از نتایج مطالعه تطبیقی مراحل گذشته استفاده شد. برای تأمین روایی و پایایی از روش گوبا و لینکلن (۱۹۸۵)، که مشتمل بر شاخص‌های چهارگانه مقبول بودن، قابلیت انتقال، اطمینان‌پذیری و تاییدپذیری است، استفاده شد. برای تأمین مقبولیت تلاش شد تا محقق با اشراف نظری با موضوع مواجهه نماید و در عین حال تلاش شد تا چارچوب موضوعی پژوهش رعایت شود. برای تأمین انتقال‌پذیری تلاش شد تا تحلیل داده‌های مصاحبه چند بار تکرار شود و در گام بعدی از نظرهای اصلاحی و تأییدی چند متخصص که در پژوهش حضور نداشتند استفاده شود. برای تأمین اطمینان‌پذیری تلاش شد تا در تمامی مراحل یادداشت برداری به کار گرفته شود و در نهایت برای تأمین تأییدپذیری تلاش شد تا تمامی مستندات مربوط به امر پژوهش حفظ و نگهداری شود. در نهایت به‌منظور پاسخ به سوال پنجم و ششم، به‌منظور تعیین میزان مطلوبیت مدل نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش و ارائه مدل نهایی، از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد. جهت بررسی روایی پرسشنامه در این تحقیق از ضریب روایی محتوایی CVR استفاده شد و همچنین جهت تعیین پایایی از روش همبستگی درونی (آلفای کرونباخ) استفاده شد.

مراحل انجام این طرح نیز به شرح زیر بود: مرحله اول طرح: مطالعه تطبیقی مطالعه تطبیقی مدل‌های نظارت بر حسن اجرای مصوبات نهادهای سیاستگذار آموزش عمومی در کشورهای منتخب جهان. مرحله دوم طرح: تدوین مدل پیشنهادی جهت نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش بود و در مرحله سوم اجرای طرح به ارزیابی مطلوبیت مدل بومی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، پرداخته شده است.

پس از استخراج داده‌های موردنیاز پژوهش، از اجرای ابزارهای مذکور در قسمت قبل، از دو روش آماری جهت تحلیل و پاسخ به سوالات پژوهش حاضر استفاده شد. در بخش کیفی پژوهش از مطالعه کتابخانه‌ای و سند کاوی و مطالعه تطبیقی از تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی استفاده شده است. در این مرحله از تحلیل داده‌ها و اطلاعات پژوهش، از طریق شاخص‌های آماری مرکزی و پراکندگی چون میانگین، میانه، انحراف استاندارد، واریانس و دامنه تغییرات و همچنین با استفاده از ابزارهایی چون جداول و نمودارهای آماری متنوع، توصیفی از شاخص‌های گرایش مرکزی و نشانگرهای پراکندگی برای نشان دادن ویژگی‌های جمعیت شناختی و نیز توصیف متغیرهای تحقیق استفاده شد. در بخش استفاده از روش

پژوهش داده بنیاد مبتنی بر نظریه اشتراوس کوربین (۱۹۹۸) از جداول فراوانی، فراوانی تجمعی و روش - های آماری توصیفی درصد فراوانی و درصد تجمعی، انحراف استاندارد، انحراف چارکی استفاده شد. در بخش کمی (توصیفی - پیمایشی) پژوهش، علاوه بر استفاده از روش های آماری توصیفی، از شاخص های آماری توصیفی همچون میانگین و میانگین وزن دار استفاده شد. در بخش مصاحبه های نیمه ساختاریافته در پاسخ به سه سوال اول و پاسخ به سوال هفتم طرح پژوهشی حاضر، نیز از روش تحلیل محتوا استفاده شد. در نهایت به منظور تعیین میزان مطلوبیت مدل نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش از منظر صاحب نظران، متخصصان و مجربان این حوزه، علاوه بر استفاده از شاخص های پراکندگی و مرکزی توصیفی از آزمون فرض t تک گروهی نیز به منظور آزمون فرضیه در این بخش از پژوهش استفاده شد.

یافته‌های طرح پژوهش:
اطلاعات جمعیت شناختی نمونه آماری
اطلاعات جمعیت شناختی بخش کیفی پژوهش

جدول (۲): اطلاعات جمعیت شناختی نمونه آماری بخش کیفی طرح (طراحی مدل پیشنهادی)

نام دستگاه	سمت	تعداد	جنسیت	مدرک تحصیلی
شورای عالی آموزش و پرورش	مدیر ارشد	۱ نفر	مرد	دکترای تخصصی
		۱ نفر	مرد	دکترای تخصصی
	مدیر میانی	۱ نفر	مرد	دکترای تخصصی
	کارشناس	۱ نفر	زن	کارشناسی ارشد
		۱ نفر	زن	کارشناسی ارشد
	مشاور	۱ نفر	مرد	دکترای تخصصی
وزارت آموزش و پرورش	مدیر مدرسه	۱ نفر	زن	کارشناسی ارشد
شورای عالی انقلاب فرهنگی	مدیر ارشد	۴ نفر	مرد	دکترای تخصصی
		۱ نفر	زن	دکترای تخصصی
	مدیر میانی	۷ نفر	مرد	دکترای تخصصی
		۱ نفر	زن	دکترای تخصصی

تخصصی				
کارشناسی ارشد	مرد	۷ نفر	کارشناس	
کارشناسی ارشد	زن	۳ نفر		
		۳۰ نفر	تعداد کل نمونه	

اطلاعات جمعیت شناختی بخش کمی پژوهش

جدول (۳): اطلاعات جمعیت شناختی نمونه آماری بخش کمی طرح (اعتبارسنجی مدل پیشنهادی)

نام دستگاه	سمت	تعداد	جنسیت	مدرک تحصیلی
وزارت آموزش و پرورش	معاون آموزشی مدرسه	۷ نفر	مرد	دکترای تخصصی
		۷ نفر	زن	دکترای تخصصی
	مدیر مدرسه	۷ نفر	مرد	کارشناسی ارشد
		۷ نفر	زن	کارشناسی ارشد
	اعضای شورای عالی آموزش و	۱۰ نفر	مرد	دکترای تخصصی

دکترای تخصصی	زن		پرورش	
دکترای تخصصی	مرد		اعضای کمیسیون- های شورای عالی آموزش و پرورش	
دکترای تخصصی	زن			
دکترای تخصصی	مرد	۸ نفر	مدیر میانی	شورای عالی انقلاب فرهنگی
کارشناسی ارشد	مرد	۱۴ نفر	کارشناس مسئول	
		۶۰ نفر		تعداد کل نمونه

یافته‌های استنباطی طرح پژوهشی
 ابعاد، مولفه‌ها، سنجه‌ها و فرآیندهای نظارت بر حسن اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی،
 ناظر بر مطالعات تطبیقی کدامند؟

جدول (۴): خلاصه یافته‌ها در خصوص وضعیت نظارت بر اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی
 در کشورهای منتخب

آمریکا	ژاپن	انگلستان	فنلاند
--------	------	----------	--------

ملاک‌های اولویت در دستور تصویب قرار گرفتن مصوبه	تبیین درست هدف، ضرورت و مساله مصوبه ظرفیت سنجی اجرای مصوبه پیش‌بینی استلزامات اجرای مصوبه میزان دقت شاخص-های میزان اجرای مصوبه تبیین دقیق چگونگی ابلاغ اجرای مصوبه	تعیین نحوه انجام نظارت بر اجرای مصوبه. شاخص‌های نظارت بر اجرای مصوبه. نحوه جمع آوری اطلاعات مرتبط با اثرات اجرای مصوبه. تعیین نحوه انجام نظارت پسینی بر اجرای مصوبه. تعیین نحوه انجام نظارت حین اجرا مصوبه. تعیین نحوه انجام نظارت پیشینی بر اجرای مصوبه. نحوه اخذ نظرات خبرگان نحوه تأثیر نتایج نظارت در تدوین مصوبات بعدی نحوه انتشار نتایج نظارت بر حسن اجرای مصوبه	خردمایه و توجیه دخالت دولت در اجرای مصوبه اهداف قابل دسترس و قابل اندازه‌گیری اجرای مصوبه توجیه انتخاب پروژه-ها و اقدامات لازم در اجرای مصوبه اقدامات لازم برای پایش پیشرفت اجرای مصوبه در حین اجرا نحوه ارزیابی اثربخشی و کارایی اجرای مصوبه نحوه اعمال نتایج نظارت بر اجرای مصوبه در بهبود مصوبات آتی	تعیین روش‌های نظارت بر حسن اجرای مصوبه شاخص گذاری و استانداردهای دقیق نظارت بر حسن اجرای مصوبه
مراحل در دستور تصویب قرار گرفتن	مطابق این قانون، بخش‌های پیشنهاد دهنده مصوبه باید اهداف مصوبه	در کشور ژاپن سازمان‌های دولتی موظف هستند تحقق تمام برنامه‌های خود	نظارت بر حسن اجرای مصوبات در کشور انگلستان مبتنی بر بیانیه روم	در سازمان ارزیابی سیاست‌های عمومی و

مصوبه	پیشنهادی خود را اولویت‌گذاری کنند و در قالب طرح توجیهی جهت تعیین فوریت تصویب به شورای سیاست‌گذاری آموزش وزارت آموزش ایالات متحده آمریکا، ارائه نمایند. دفتر برنامه و بودجه وزارت آموزش ایالات متحده آمریکا، نیز باید اولویت‌های بودجه‌ای و برنامه‌ای مصوبه پیشنهادی را مشخص نماید.	را ارزیابی کنند، نتایج ارزیابی را منتشر و در برنامه‌ریزی‌ها و توسعه برنامه‌های آتی مورد استفاده قرار دهند. ارزیابی برنامه‌ها از منظر ضرورت، کارایی و اثربخشی (به عنوان ابعاد یا معیارهای ارزیابی)، انجام می‌شود و سازمان‌ها (شامل همه وزارتخانه‌ها، دفاتر کابینه و امپراتور و برخی کمیسیون‌های هماهنگی) باید اطلاعات لازم را برای شناسایی اثرات اجرای برنامه‌ها جمع‌آوری و مطالعه کنند و در زمان‌های مناسب ارزیابی‌های لازم را انجام دهند و نتایج ارزیابی را در برنامه‌ریزی‌ها ملاک قرار دهند. علاوه بر اندازه‌گیری کمی اثرات برنامه‌ها،	- اف است که دولت برای هر برنامه، قبل از تصویب، سند این بیانیه را دریافت نموده و برای بررسی به یک کمیته تحویل می‌دهد. در این بیانیه هر بخش ستادی که مصوبه‌ای پیشنهاد می‌کند در طرح توجیهی خود: مصوبه خود را توجیه و اهدافی را که برنامه برای تحقق آن اجرا می‌شود تنظیم می‌کند؛ دلیل نیاز به برنامه را تبیین می‌نماید. اهداف مشخص و ترجیحاً قابل اندازه‌گیری برنامه را بیان می‌کند، این اهداف، بیان عملیاتی اهداف سیاستی هستند. انواع اقدامات و پروژه‌های ممکن و دلیل انتخاب فعالیت‌های پیشنهاد شده و نحوه انتخاب	کیفیت خدمات کشور فنلاند، روش‌های نظارت بر حسن اجرای مصوبه، شاخص گذاری و استانداردهای این نظارت توسعه پیدا می‌کند و نظارت بر اجرای مصوبات دولتی و همچنین سازمان‌های دولتی انجام می‌شود. در رأس این سازمان، شورایی مرکب از نمایندگان چند وزارتخانه این کشور، دفتر رئیس جمهور، نمایندگان انجمن‌ها و کارشناسان مبرز فعالیت می‌کنند. این سازمان از سال ۲۰۱۷ به
---------------------	---	---	--	--

وزارت سیاست- های کشوری و اقدامات دولتی کشور فنلاند، منتقل شده است. در این وزارتخانه، یک پایگاه داده برای ارزیابی تشکیل شده که روشها و استانداردهای لازم را برای ارزیابی به سازمانها منتقل و در اجرای نظارت بر اجرای مصوبات به آنها کمک می کند.	پروژه ها در طول اجرای برنامه را معرفی می کند. روال های لازم برای نمایش پیشرفت مصوبه در طول اجرای آن؛ پایش نیازمند اطلاعات مرتبط با مدیریت و نتایج تحقق مصوبه را بیان می کند. تعیین کارایی مدیریت اجرای مصوبه و اثربخشی آن از لحاظ دستیابی به نتایج؛ اثرات جانبی مصوبه، درس هایی که از اجرای مصوبه گرفته می شود، بیان می شود. چگونه نتایج نظارت، به متولیان سطح سیاست و همچنین پیشنهاد دهندگان مصوبات بعدی اطلاع داده می شود روش های انتشار و توزیع نتایج نظارت نیز پیشنهاد می شود.	نظرات خبرگان مرتبط نیز باید با روش های معمول علمی اخذ شود. بر اساس این قانون، وزیر یا رئیس سازمان، باید «برنامه پایه ارزیابی سیاست» را برای تک تک وظایف و برنامه های خود، در دوره های ۳ تا ۵ سال تهیه نماید. این برنامه پایه، باید منتشر شده و نحوه بازنگری آن روشن باشد.		
---	---	--	--	--

مصلوباتى كه در اجرا به مشكل برخورداند مصلوبات تسهيل كننده اجراى اسناد تحولى مصلوباتى كه تاريخ نظارت آن‌ها نزديك است مصلوباتى كه به‌صورت پايلوت و يا آزمائشى انجام شده‌اند	مصلوباتى كه دينفعان وسيع‌ترى دارند مصلوبات تسهيل كننده اجراى اسناد تحولى مصلوباتى كه به‌صورت پايلوت و يا آزمائشى انجام شده‌اند	مصلوباتى كه در اجرا به مشكل برخورداند مصلوباتى كه دينفعان وسيع‌ترى دارند مصلوباتى كه تاريخ نظارت آن‌ها نزديك است مصلوباتى كه به‌صورت پايلوت و يا آزمائشى انجام شده‌اند	مصلوبات تسهيل كننده اجراى اسناد تحولى مصلوباتى كه تاريخ نظارت آن‌ها نزديك است مصلوباتى كه به‌صورت پايلوت و يا آزمائشى انجام شده‌اند	ملاك‌هاى اولويت نظارت بر اجراى مصلوبه
حسب زمان مندرج در مصلوبه	حسب زمان مندرج در مصلوبه	حسب زمان مندرج در مصلوبه	حسب زمان مندرج در مصلوبه	زمان شروع نظارت
حسب زمان مندرج در مصلوبه	حسب زمان مندرج در مصلوبه	حسب زمان مندرج در مصلوبه	حسب زمان مندرج در مصلوبه	بازه نظارت بر اجرا
سازمان ارزىابى سياست‌هاى عمومى و كيفيت خدمات كشور فنلاند وزارت سياست‌هاى كشورى و اقدامات دولتى	وزارت خزانة دارى انگلستان	وزارت امور كشور و ارتباطات	كنگره ايالات متحده آمريكا دفتر مديريت و بودجه وابسته به دفتر رئيس جمهور ايالات متحده آمريكا وزارت آموزش عمومى ايالات متحده آمريكا	نهادهاى ناظر بر حسن اجراى مصلوبه

			شورای سیاست‌گذاری آموزش عمومی وزارت آموزش ایالات متحدہ آمریکا، دفتر برنامه و بودجه وزارت آموزش ایالات متحدہ آمریکا	
	هر یک از خدمات که با بودجه دولت ارائه می‌شود، باید اهداف شفاف و مشخص داشته باشند و میزان دستیابی به آن‌ها، در گزارش‌های نظارتی تعیین شود.	گزارش‌های ارزیابی باید شامل توضیحات کافی در مورد سیاست مورد ارزیابی، مجری ارزیابی، زمان ارزیابی، نحوه جمع-آوری اطلاعات، چگونگی اخذ نظرات خبرگان و نتایج ارزیابی باشد	باید دلایل عدم تحقق اهداف مصوبه دقیقاً توضیح داده شده و بازخورد مناسب برای تحقق آن و یا توضیح درباره ناممکن بودن دستیابی به هدف به وزارت آموزش ایالات متحده آمریکا، ارائه شود. گزارش‌های اجرای مصوبات خود را در یک فرمت قابل قرائت توسط ماشین (کامپیوتر) تولید کنند؛ برنامه‌ها و گزارش‌ها را در اینترنت منتشر نمایند و همچنین باید عوامل خارج از کنترل در اجرا و یا مانع اجرای مصوبات خود	چارچوب گزارش نظارت بر حسن اجرا مصوبه

			را که در اهداف و دستاوردهای مصوبات اثر دارد، شناسایی کنند.	
گزارش‌های نظارت بر اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی به سازمان ارزیابی سیاست‌های عمومی و کیفیت خدمات کشور فنلاند و وزارت سیاست- های کشوری و اقدامات دولتی کشور فنلاند ارسال می‌شود	گزارش‌های نظارت بر اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی به وزارت خزانة داری انگلستان ارسال می- شود	گزارش‌های نظارت بر اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی به وزارت امور کشور و ارتباطات کشور ژاپن ارسال می‌شود	ارائه گزارش نظارت بر اجرای مصوبات از وزارت آموزش ایلات متحدہ به دفتر مدیریت و بودجه وابسته به دفتر رئیس جمهور آمریکا این گزارش هرساله همزمان با درخواست (لایحه) بودجه توسط رئیس جمهور به کنگره ارائه می‌شود.	پیامد رسمی نظارت بر حسن اجرای مصوبه
حسب زمان مندرج در مصوبه	حسب زمان مندرج در مصوبه	۳ الی ۵ ساله	۴ ساله	چرخه نظارت بر اجرا

ابعاد، مولفه‌ها، سنجه‌ها و فرآیندهای نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در وضعیت موجود کدامند؟

جدول (۵): خلاصه یافته‌ها در خصوص وضعیت نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش

ایران	
- در دستور گذاری لوایح پیشنهادی از طرف ستادهای و بخش‌های مختلف وزارت آموزش و پرورش - در دستور گذاری لوایح پیشنهاد شده از طرف شورای عالی آموزش و پرورش حسب احساس نیاز و مطالعات میدانی	ملاک‌های اولویت در دستور تصویب قرار گرفتن مصوبه
- طرح اولیه مورد نظر توسط یکی از بخش‌های ستادی وزارت آموزش و پرورش و حتی دفتر وزیر به همراه طرح توجیهی به دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش ارجاع شده - دفتر دبیر کل محترم شورای عالی آموزش و پرورش ضمن بررسی مقدماتی و تعیین کمیسیون بررسی کننده این طرح، آن را به همراه طرح توجیهی مربوطه به یکی از کمیسیون‌های هشت‌گانه این شورا ارجاع می‌دهد. - در ادامه پس از بررسی کارشناسی طرح مورد نظر توسط کمیسیون مربوطه و تایید کمیسیون مبنی بر طرح موضوع در جلسه شورای عالی آموزش و پرورش نظر کمیسیون به دفتر دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش ارجاع شده - در دستور کار تصویب شورای عالی آموزش و پرورش قرار می‌گیرد.	مراحل در دستور تصویب قرار گرفتن مصوبه
- مصوبات قدیمی - مصوباتی که در اجرا با چالش روبرو هستند - مصوبات دارای حوزه ذینفعان وسیع (گستره شمول مصوبه) - مصوبات تسهیل گر اجرای اسناد مصوب تحولی - مصوبات جدیدالتصویب - مصوبات آزمایشی (زمان‌دار) - مصوبات مورد مناقشه در اجرا توسط چند بخش	ملاک‌های اولویت نظارت بر اجرای مصوبه
بخش‌های ستادی وزارت آموزش و پرورش	نهادهای

• دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش • کمیسیون اساسنامه و مقررات تحصیلی • کمیسیون راهبری تحول بنیادین • کمیسیون مدیریت آموزشی • کمیسیون منابع انسانی • کمیسیون برنامه درسی و تربیتی • کمیسیون خاص • کمیسیون معین شورای عالی • کمیسیون اقتصاد و منابع فیزیکی • نمایندگان استانی شورای عالی • مدیریت نظارت و ارزشیابی	ناظر بر حسن اجرای مصوبه
اثربخشی مصوبات، حصول اطمینان از صحت اجرای مطلوب مصوبات مطابق با انتظارات پیش‌بینی‌شده، شناسایی نقاط قوت و موانع، محدودیت‌ها، نارسایی‌ها و مشکلات اجرایی مصوبات، ارائه پیشنهادها و راهکارهای مناسب برای حل مسائل و مشکلات اجرایی و یا بازنگری و اصلاح مصوبات از جمله مهم‌ترین موارد قید شده در گزارش‌های نظارتی شورای عالی آموزش و پرورش می‌باشد.	چارچوب گزارش نظارت بر حسن اجرا مصوبه
ارائه گزارش نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش به این شورا و دفتر وزیر آموزش و پرورش	پیامد رسمی نظارت بر حسن اجرای مصوبه
متشکل از اعضای شورای عالی و کمیسیون های آن، مدیران و کارشناسان دبیرخانه، کارشناسان ذی‌ربط از معاونت‌های حوزه ستادی و در صورت ضرورت از بازنشستگان آموزش و پرورش می‌باشد که بر اساس موضوع مصوبه به استان‌ها و مراکز مورد نظر جهت مشاهده و مصاحبه اعزام خواهند شد.	ناظران
حوزه‌های ستادی وزارت آموزش و پرورش، استان، منطقه و واحدهای آموزشی	سطوح

نظارت	
-------	--

ابعاد، مولفه‌ها، سنجه‌ها و فرآیندهای (علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردی و پیامدی) مدل پیشنهادی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چیست؟

جدول (۶): خلاصه یافته پژوهش در خصوص شناسایی ابعاد و مولفه‌ها مدل پیشنهادی

مؤلفه	بعد
طراحی نگاشت نهادی واقع بینانه جهت اجرای مصوبه	بسترسازی‌های تحقق مصوبه
در نظر گرفتن قوانین، مقررات و سامانه‌های موردنیاز برای اجرای مصوبه	
ایجاد صلاحیت (آموزش، مهارت و تجربه) در نیروی انسانی مجری مصوبه	
در نظر گرفتن و ایجاد ضمانت اجرایی مصوبه	
در نظر گرفتن منابع مالی و انسانی اجرای مصوبه	
در نظر گرفتن زیرساخت‌های لازم جهت اجرای مصوبه	
ارزیابی روش‌های اجرای مصوبه و تقلیل ریسک	
در نظر گرفتن ارتباطات و تعاملات دستگاه‌ها و بخش‌های مجری مصوبه	
تشکیل شبکه همکاران منجری مصوبه	
ایجاد فرهنگ‌سازی و همراه سازی بخش‌های ذی‌ربط با اجرای مصوبه	
نظارت بر واقع بینانه بودن مصوبه	نظارت بر ویژگی‌های مصوبه پیشنهاد شده
نظارت بر انعطاف‌پذیر بودن مصوبه	
نظارت بر انطباق پذیر بودن مصوبه با نیازهای اصلی آموزش و پرورش	
نظارت بر فراگیر بودن مصوبه (شمول جامعه هدف گسترده)	
نظارت بر جامع و مانع بودن مصوبه	

مؤلفه	بعد
نظارت بر آینده‌نگری مصوبه	
نظارت بر پایداری مصوبه	
نظارت بر مقبولیت و مشروعیت مصوبه	
نظارت بر صریح و شفاف بودن مصوبه	
نظارت بر بومی بودن مصوبه	
نظارت بر علمی و متقن بودن مصوبه	
نظارت بر هم‌راستایی عمودی و افقی مصوبه	
نظارت بر قابل اجرا بودن مصوبه	
نظارت بر قابل ارزیابی بودن مصوبه	
نظارت بر انسجام داشتن مصوبه	
نظارت بر ظرفیت‌سنجی اجرای مصوبه	تدوین ترجمان تحقق مصوبه
نظارت بر تعیین چگونگی ترویج و ابلاغ اجرای مصوبه	
نظارت بر تدوین شاخص‌های کمی و کیفی جهت نظارت بر حسن اجرای مصوبه	
نظارت بر داشتن نقشه راه اجرا و برنامه‌ریزی عملیاتی اجرای مصوبه	
نظارت بر تحقق پیامدهای و آثار مطلوب اجرای مصوبه	نظارت بر دستاوردهای حاصل از اجرای مصوبه
نظارت بر تحقق نتایج مطلوب اجرای مصوبه	
در نظر گرفتن جامعه هدف ذی‌ربط با اجرای مصوبه	نظارت بر عوامل محیطی مؤثر بر تحقق مصوبه
در نظر گرفتن نیازها و شرایط ذینفعان از اجرای مصوبه	
در نظر گرفتن شرایط و زمان اجرای مصوبه	
در نظر گرفتن ملاحظات و استلزامات اجرای مصوبه	الزامات نظارت بر تحقق مصوبه
نظارت بر فرایند اجرای مصوبه	

مدل پیشنهادی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چیست؟

برای پاسخ به این سوال، ابتدا مبانی الگو (علمی، اعتقادی و ارزشی، معرفت‌شناختی و جامعه‌شناختی) مورد بررسی قرار گرفت. سپس بر اساس مبانی ارائه شده، ویژگی‌ها و شرایط موجود در کشور، یافته‌های حاصل از بررسی تجارب بین‌المللی جهت نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، مدل پیشنهادی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، تدوین شد. فرآیند اجرایی مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، بدین ترتیب پیشنهاد گردید: ۱- گام‌های کلان پیش از دستور گذاری تصویب مصوبه (مجری: واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی) شامل ۱-۱- گام‌های تقنینی (سه گام جزئی)، ۱-۲- گام‌های اداری (مجری: دفتر دبیر کل شورای عالی به دلیل افزایش ضمانت اجرایی مدل) (شامل دو گام جزئی) و ۱-۳- گام‌های آموزشی و توانمندسازی (مجری: واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی)، (شامل سه گام جزئی)، ۲- گام‌های کلان آغاز مراحل تصویب مصوبه تا فرارسیدن زمان نظارت بر اجرای مصوبه (مجری: واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی)، (شامل شش گام راهبردی) و نهایتاً ۳- گام‌های کلان اجرایی نظارت و تهیه و ارائه گزارش (سه گام جزئی).

مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش تا چه میزان از اعتبار کافی برخوردار است؟

در این بخش قصد بر این است تا نظر خبرگان و متخصصان حوزه سیاست‌گذاری تعلیم و تربیت در کشور را در خصوص میزان اعتبار مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، مورد بررسی قرار داده و میزان اعتبار مدل پیشنهادی طراحی شده را از دیدگاه متخصصان مزبور تعیین نماییم. اطلاعات و آمار حاصل از اجرای آزمون t تک گروهی و نتایج حاصل از این آزمون در جدول (۸)، ارائه شده است. ضمناً مقیاس تبدیل ملاک‌های کمی به کیفی در مورد نظر خبرگان در خصوص میزان اعتبار مدل پیشنهادی در جدول (۷)، ارائه شده است.

جدول (۷): مقیاس تبدیل ملاک‌های کمی به کیفی در مورد نظر خبرگان در خصوص میزان مطلوبیت الگوی پیشنهادی

۱	۲	۳	۴	۵	معیار تصمیم کمی
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	معیار تصمیم کیفی

۱ تا ۲/۳۴	۳/۶۹ تا ۲/۳۵	۵ تا ۳/۷۰	معیار تصمیم کمی
نامعتبر	نسبتاً معتبر	معتبر	معیار تصمیم کیفی

جدول (۸): نتایج آزمون t تک نمونه‌ای پیرامون بررسی میزان اعتبار مدل پیشنهادی از دیدگاه متخصصان

N	مولفه‌های مدل	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معناداری	میزان اعتبار
۱	میزان اهمیت مدل پیشنهادی	۴/۳۰	۰/۸۴۱	۳۹۹/۲۵	۰/۰۰۱	معتبر
۲	میزان انسجام و هماهنگی ابعاد و مولفه‌های مدل پیشنهادی	۴/۲۵	۰/۷۰۰	۶۹۴/۲۹	۰/۰۰۱	معتبر
۳	میزان جامعیت مدل پیشنهادی	۴/۳۸	۰/۵۸۰	۱۰۸۸/۳۸	۰/۰۰۰	معتبر
۴	میزان واقعیت ویژگی‌های مدل پیشنهادی	۴/۲۲	۰/۷۶۱	۴۹۹/۲۷	۰/۰۲۰	معتبر
۵	میزان جامعیت ویژگی‌های مدل پیشنهادی	۴/۲۶	۰/۸۷۷	۱۱۰/۲۴	۰/۰۰۰	معتبر
۶	میزان تحقق‌پذیری اهداف مدل پیشنهادی	۴/۱۹	۰/۵۷۶	۳۸۷/۳۶	۰/۰۰۰	معتبر
۷	میزان جامعیت اهداف مدل پیشنهادی	۴/۵۰	۰/۵۸۲	۲۲۵/۳۸	۰/۰۰۵	معتبر
۸	میزان انعطاف‌پذیری اهداف مدل پیشنهادی	۴/۰۱	۰/۹۱۰	۹۱۰/۲۱	۰/۰۲۱	معتبر

۹	میزان جامعیت اصول مدل پیشنهادی	۴/۴۴	۰/۵۸۰	۲۲۲ ۳۸	۰/۰۰۲	معتبر
۱۰	میزان انعطاف پذیری مدل پیشنهادی	۴/۱۹	۰/۸۴۱	۳۹۹ ۲۵	۰/۰۰۰	معتبر
۱۱	میزان دقت و صراحت فرایند اجرای مدل پیشنهادی	۴/۱۷	۰/۹۷۵	۱۸۳۹ ۲۱	۰/۰۰۰	معتبر
۱۲	میزان جامعیت فرایند اجرای مدل پیشنهادی	۳/۹۰	۱/۲۱۱	۱۸۱۷ ۱۵	۰/۰۰۰	معتبر
۱۳	میزان دقت و صراحت در ساختار تشکیلاتی مدل پیشنهادی	۴/۰۱	۱/۲۲۴	۱۶۹۹ ۱۶	۰/۰۱۱	معتبر
۱۴	میزان کفایت ساختار تشکیلاتی مدل پیشنهادی جهت اجرای آن	۴/۰۲	۰/۹۱۴	۱۹۱۰ ۲۱	۰/۰۰۲	معتبر
۱۵	میزان جامعیت الزامات عملیاتی کردن مدل پیشنهادی	۴/۰۶	۱/۱۵۲	۱۳۲۲ ۱۷	۰/۰۰۰	معتبر
۱۶	میزان تحقق پذیری الزامات عملیاتی کردن مدل پیشنهادی	۳/۸۱	۱/۴۲۹	۱۰۱۵ ۱۳	۰/۰۰۹	معتبر
۱۷	میزان توان مدل پیشنهادی در تحقق اهداف خود	۴/۲۴	۱/۴۴۴	۱۸۵۵ ۱۳	۰/۰۰۰	معتبر
۱۸	میزان توان مدل پیشنهادی در ارتقاء کیفیت نظارت	۴/۰۱	۱/۱۱۰	۱۵۷۷ ۱۷	۰/۰۴۵	معتبر
۱۹	میزان تناسب و جامعیت عناصر و اجزای مدل	۴/۰۷	۱/۴۱۲	۱۱۳۶ ۱۴	۰/۰۰۰	معتبر
۲۰	میزان اعتبار مدل پیشنهادی	۴/۰۰	۱/۲۸۴	۲۱۵ ۱۵	۰/۰۰۹	معتبر

مطابق یافته‌های جدول (۷) و (۸)، می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که میزان اهمیت مدل پیشنهادی، میزان انسجام و هماهنگی ابعاد و مولفه‌های مدل پیشنهادی، میزان جامعیت مدل پیشنهادی، میزان واقعیت ویژگی‌های مدل پیشنهادی، میزان جامعیت ویژگی‌های مدل پیشنهادی، میزان تحقق‌پذیری اهداف مدل پیشنهادی، میزان جامعیت اهداف مدل پیشنهادی، میزان انعطاف‌پذیری اهداف مدل پیشنهادی،

میزان جامعیت اصول مدل پیشنهادی، میزان انعطاف‌پذیری مدل پیشنهادی، میزان دقت و صراحت فرایند اجرای مدل پیشنهادی، میزان جامعیت فرایند اجرای مدل پیشنهادی، میزان دقت و صراحت در ساختار تشکیلاتی مدل پیشنهادی، میزان کفایت ساختار تشکیلاتی مدل پیشنهادی جهت اجرای آن، میزان جامعیت الزامات کاربردی و عملیاتی کردن مدل پیشنهادی، میزان تحقق‌پذیری الزامات کاربردی و عملیاتی کردن مدل پیشنهادی، میزان توان مدل پیشنهادی در تحقق اهداف خود، میزان توان مدل پیشنهادی در ارتقاء کیفیت نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی، میزان تناسب و جامعیت عناصر و اجزای مدل و میزان اعتبار مدل پیشنهادی مورد تایید نمونه آماری مشارکت‌کننده در طرح قرار گرفت.

مدل نهایی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش چیست؟

مرحله تقنینی

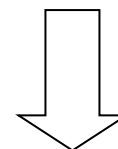
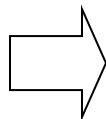
گام اول: تدوین پیش‌نویس آئین‌نامه ارزیابی طرح‌های توجیهی لوایح دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی، توسط واحد مدیریت نظارت و ارزیابی دبیرخانه شورای عالی و تصویب آن در این شورا. تذکر در طراحی آئین‌نامه فوق، ارزیابی بندهای زیر از هر لایحه پیشنهادی ضروری است:

- تبیین دقیق مساله و ضرورت و اهمیت تصویب لایحه مورد نظر جهت طرح در محن شورای شورای عالی آموزش و پرورش (اجزای مورد نظر این بخش می‌بایست در فرم مذکور قید شود).
- تعیین دقیق و شفاف اهداف مروج نظر از تصویب و اجرای لایحه مورد نظر طرح در محن شورای شورای عالی آموزش و پرورش (اعم از اهداف اصلی و فرعی).
- تعیین دقیق شاخص‌های (کمی، کیفی) مشخص‌کننده میزان تحقق اهداف لایحه پیشنهادی به همراه شناسنامه شاخص و مقدار مطلوب شاخص پس از اجرای لایحه پس از تصویب در شورای شورای عالی آموزش و پرورش (به تفکیک هر هدف و به تفکیک سطوح نظارتی اعم از ستادی، استانی، منطقه‌ای و یا واحد آموزشی).
- تعیین و معرفی دقیق ابزار اندازه‌گیری هریک از شاخص‌های مورد نظر (اقدام آماری - پرسشنامه چندگزینه‌ای - فرم مصاحبه - چک لیست مشاهده (نظارت حضوری در محل) و ...).
- تعیین سطح نظارتی لایحه پیشنهادی (ستادی -

مرحله اداری

گام چهارم: ارسال آئین‌نامه مصوب ارزیابی طرح‌های توجیهی لوایح دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی و فرم خام طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی، به کلیه بخش‌های ستادی، غیرستادی، سازمان‌ها وابسته و مراکز پژوهشی وزارت آموزش و پرورش جهت استحضار و اقدامات لازم.

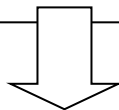
گام پنجم: ارسال آئین‌نامه مصوب ارزیابی طرح‌های توجیهی لوایح دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی، فرم خام طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی و فرم خام ارزیابی طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی به کلیه دبیران کمیسیون‌های شورای عالی آموزش و پرورش و نمایندگان استانی جهت استحضار و اقدامات لازم.

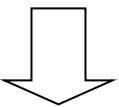
مرحله آموزشی و توانمندسازی

گام ششم: آموزش رابطین بخش‌های ستادی و غیرستادی

گام نهم: ارسال متن لایحه، فرم تکمیل شده طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی و نام نماینده تام الاختیار رابط بخش پیشنهاد دهنده لایحه به دفتر دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش و تعیین کمیسیون مرجع در شورای عالی

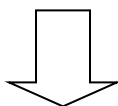
گام دهم: ارسال متن لایحه، فرم تکمیل شده طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی و فرم خام ارزیابی طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی، به دفتر کمیسیون مرجع از طرف دفتر دبیر کل شورای عالی

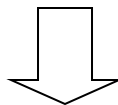
گام یازدهم: بررسی متن لایحه، طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی و تکمیل فرم ارزیابی طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی، توسط اعضای کمیسیون مرجع در جلسه کمیسیون و ارسال نظرات و فرم تکمیل شده به دفتر دبیرکل شورای عالی.

کسب
امتیاز
لازم

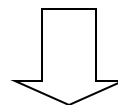
لایحه مجوز طرح در شورای عالی را کسب و کلیه مدارک همراه نامه مجوز به دفتر دبیرکل شورای عالی ارجاع خواهد شد.

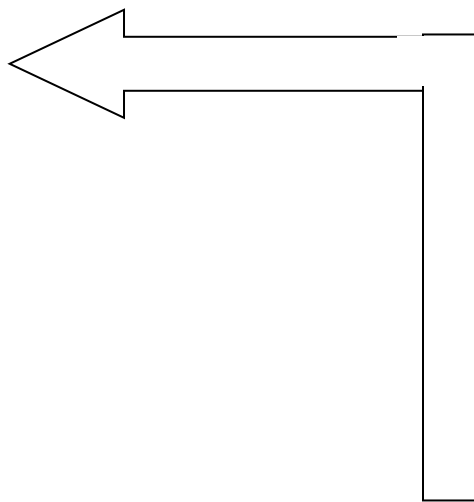
در صورت تصویب لایحه

گام دوازدهم: پس از تصویب لایحه در شورای عالی آموزش و پرورش، یک نسخه از متن لایحه، فرم نهایی تکمیل شده طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی و فرم تکمیل شده ارزیابی طرح توجیهی لایحه دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی توسط کمیسیون مرجع و نام رابط مربوطه از دفتر دبیرکل شورای عالی به واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی ارجاع خواهد شد.

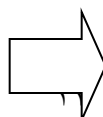

گام سیزدهم: واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی پس از دریافت مدارک گام قبلی از دفتر دبیرکل شورای عالی، تقویم اجرایی نظارت بر اجرای مصوبه با توجه به زمانها مقرر در مصوبه جهت ارزیابی و نظارت بر حسن اجرای آن و لیست اهداف اجرای مصوبه و شاخصهای مندرج در طرح توجیهی نهایی با هر هدف استخراج خواهد نمود.

کمیسیون مرجع مجوز طرح لایحه در شورای عالی را منوط به ارائه طرح توجیهی جدید و اصلاح شده توسط بخش درخواست کننده خواهد نمود و لایحه از نظر کمیسیون صلاحیت طرح در شورا را پیدا نمی کند.

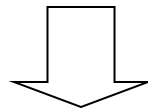
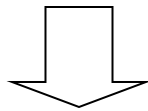
عدم
کسب
امتیاز

گام چهاردهم: در ادامه کارشناسان واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه، در قالب یک فرم طراحی شده، اهداف اجرای مصوبه، شاخصهای ارزیابی تحقق این اهداف، ابزار اندازه گیری و

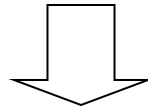
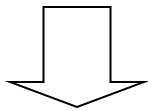
مرحله نظارت بر حسن اجرا

گام پانزدهم: در این گام واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی، اهداف اجرای مصوبه، شاخص‌های ارزیابی تحقق این اهداف، ابزار اندازه‌گیری و سطوح نظارتی هر شاخص از مصوبه‌ای که زمان نظارت بر حسن اجرای آن مصوبه فرا رسیده است را به تفکیک

الف- سطح نظارتی شاخص، ستادی، استانی، منطقه‌ای و ابزار اندازه‌گیری آن اقلام آماری باشد

ب- سطح نظارتی شاخص، ستادی استانی، منطقه‌ای و یا واحد آموزشی و ابزار اندازه‌گیری شاخص، پرسشنامه، مصاحبه یا مشاهده میدانی باشد

شاخص‌های مورد نظر به نماینده رابط اجرای مصوبه بخش پیشنهاد کننده تصویب مصوبه ارسال خواهد شد و با زمانبندی مشخص اقلام آماری اخذ خواهد شد.

در این حالت فرم مصاحبه، پرسشنامه و دستورالعمل تکمیل چک لیست مشاهده و نحوه ارسال گزارش تصویری از محل مورد بازدید برای نماینده استانی شورای عالی استان مورد نظر ارسال شده و موارد مذکور طبق دستورالعمل ابلاغی با ذکر زمانبندی مشخص از وی دریافت خواهد شد.

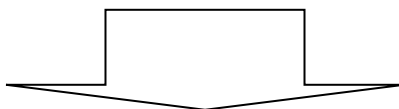
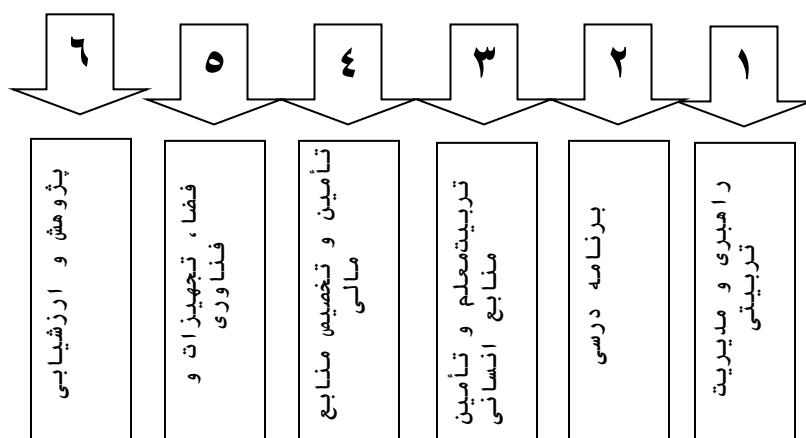
گام شانزدهم: پس از جمع‌آوری اطلاعات مورد نظر شاخص‌های ارزیابی میزان تحقق اهداف مصوبه و صحت سنجی اطلاعات و آمار گردآوری شده، واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی نسبت به تهیه گزارش نهایی میزان حسن اجرای مصوبه مطابق فرمت مصوب گزارش نظارت بر حسن اجرای مصوبات، اقدام می‌نماید.

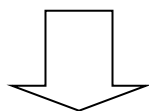
گام هفدهم: ارائه گزارش نهایی میزان اجرایی شدن مصوبه و تحقق اهداف از پیش تعیین شده آن به دبیرخانه شورای عالی

مرحله پیامد و اثربخشی اجرای مصوبه

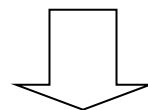
گام هجدهم: در این گام واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش، زیر نظام مرتبط با مصوبه‌ای که میزان تحقق و اجرای آن مطابق الگوی پیشنهادی تعیین شده است را تعیین خواهد نمود.

گام نوزدهم: تعیین تاثیر میزان تحقق شاخص‌های مصوبه بر میزان اجرایی شدن اهداف، چشم انداز، اقدامات و شاخص‌های منرج در سند برنامه مصوب مرتبط با هر یک از زیرنظام‌های مرتبط با مصوبه و تعیین اثرات و نتایج اجرای مصوبه در تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، توسط واحد مدیریت نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش

گام بیست و یکم: تهیه و ارائه گزارش مدیریتی سالانه شامل تائثرات و نتایج اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، مقایسه توجه دسترگذاری شورای عالی در خصوص زینظام‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و ارائه راهکارهای سیاستی در خصوص اصلاح و بازکنترل روند در دستورگذاری مصوبات در شورای عالی،

گام بیستم: تهیه و ارائه گزارش مدیریتی شامل تائثرات و نتایج از پیش تعیین شده و یا ناخواسته اجرای مصوبه و ارائه راهکارهای سیاستی در خصوص اصلاح و بازکنترل مصوبه مورد نظر

شکل (۱): مدل فرایند نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش

استلزامات اجرایی مدل نهایی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش کدامند؟

۱. به کارگیری بخش‌ها ستادی و غیرستادی وزارت آموزش و پرورش سفارش‌دهنده لوایح، اعضای کمیسیون‌ها و نمایندگان استانی و قرار دادن عمده فعالیت‌های نظارت بر حسن اجرای مصوبات بر دوش واحدهای پیشنهاد دهنده لایحه جهت تصویب در شورای عالی آموزش و پرورش، در راستای تبدیل نقش اجرایی واحد نظارت و ارزشیابی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش به نقش راهبری نظارت بر حسن اجرای مصوبات این شورا توسط این واحد.
۲. نظارت دقیق به فرایند تصویب مصوبات قبل از تصویب و در دستور کارگذاری لوایح از طریق طراحی و تصویب آئین‌نامه ارزیابی طرح‌های توجیهی لوایح دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی، فرم خام ارزیابی طرح‌های توجیهی لوایح دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی و فرمت تهیه گزارش نظارتی میزان اجرای مصوبات این شورا منطبق بر فرم خام ارزیابی طرح‌های توجیهی لوایح دریافتی جهت اخذ مجوز طرح در شورای عالی آموزش و پرورش.
۳. آموزش رابطین بخش‌های ستادی و غیرستادی درخواست کننده تصویب لایحه از شورای عالی، توجیه دبیران کمیسیون‌ها در خصوص راهنمایی اعضای کمیسیون خود در خصوص نحوه تکمیل صحیح فرم تعیین امتیاز هر لایحه جهت طرح در شورای عالی آموزش و پرورش و آموزش

نمایندگان استانی شورای عالی جهت انجام امور نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی در استان مربوطه.

۴. استفاده از قدرت و نفوذ سازمانی شورای عالی آموزش و پرورش و افزایش ضمانت اجرایی مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در راستای راهبری اجرای مدل مذکور، توسط این شورا از دو روش ۱- استفاده از امضای دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش در مکاتبات مرتبط با اجرای مدل مذکور و ۲- تصویب مراحل اجرایی و سیاست‌گذاری مدل نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش توسط صحن شورای عالی آموزش و پرورش.

محدودیت‌هایی در مسیر این تحقیق قرار داشته است. از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- با توجه به این که در داخل کشور پژوهش در خصوص طراحی الگوی نظار بر حسن اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی به ندرت انجام شده بود و به دلیل جدید بودن موضوع، دسترسی به منابع فارسی و لاتین مرتبط با موضوع پژوهش با محدودیت‌های بسیاری رو به رو بود.
- تفاوت در ابعاد، مولفه‌ها و فرایندهای اجرایی نظارت بر حسن اجرای مصوبات حوزه آموزش عمومی بین کشورهای منتخب و ایران مطالعه تطبیقی را با دشواری روبرو نمود و این خود نوعی محدودیت برای پژوهش حاض بود.
- گردآوری نظرات خبرگان به روش‌های مصاحبه نیمه ساختاریافته، پرسشنامه چند گزینه‌ای و پنل خبرگانی بسیار وقت‌گیر بود ولی با مداومت و پیگیری‌های مکرر به صورت تلفنی، حضوری و الکترونیکی اکثر مورا دمحقق شد.
- در بخش اعتباربخشی مدل پیشنهادی، می‌بایست از اعضای شورای عالی آموزش و پرورش و کارشناسان بخش نظارت و ارزشیابی و کارشناسان دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش بیشتر استفاده می‌شد که عدم دسترسی سریع به ایشان و عدم امکان استفاده از نظرات افراد مذکور در فرایند اعتباربخشی الگوی پیشنهادی از جمله محدودیت‌های اجرای این طرح بود.
- آسیب‌شناسی نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش با توجه به نتایج بدست آمده عبارتند از:
- ساختار قابل اصلاح اداری و تشکیلاتی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش جهت پی‌گیری اجرای مصوبات
- نقص در چارچوب گزارش اجرای مصوبه به نهادهای درونی و بیرونی مجری که منجر به ابهام در ارائه گزارش نهاد یا نهادهای مجری درونی و بیرونی مصوبه خواهد شد.

- دسته‌بندی ناقص مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش توسط دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش.
- توجه ناکافی به نگاشت نهادی مناسب و جامع در خصوص مجریان داخلی و خارجی مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش.
- توجه ناکافی به به طراحی شاخص‌های تعیین‌کننده میزان اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش.
- تعامل ناکافی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش با نهادهای درونی و بیرونی مجری مصوبات.
- توجه ناکافی شورای عالی آموزش و پرورش به ارائه گزارش ادواری از میزان تحقق و اجرای مصوبات خود در صحن شورا (مثلا هر سه ماه یکبار)
- فرهنگ گریز از خودارزیابی در دستگاه‌های اجرایی کشور که منجر به عدم ارائه گزارش دقیق نهادهای درونی مجری مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش شده است.
- فرهنگ گریز از ارائه پاسخ و گزارش عملکرد در دستگاه‌های اجرایی کشور که منجر به عدم ارائه گزارش دقیق نهادهای بیرونی مجری مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش شده است.
- توجه نا کافی به اجرای چرخه کامل ارزیابی - درونی و بیرونی - و تنها پرداختن به ارزیابی درونی که منجر به عدم تعیین تکلیف قانونی نحوه نظارت نهادهای فرادولتی مرتبط بر اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش شده است.
- درگیری اذهان عمومی بر حل مشکلات روزمره و معیشتی که منجر به عدم مطالبات اجتماعی آحاد مردم در خصوص میزان اجرای مصوبات مرتبط با حوزه آموزش عمومی از وزارت آموزش و پرورش شده است.
- ماهیت دیر بازده بودن حوزه تعلیم و تربیت رسمی عمومی که منجر به عدم امکان پی‌گیری نتایج حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش شده است.

منابع و مأخذ

- اسمیت، کوین تی؛ لاریمر، کریستوفر دابلو. (۱۳۹۲). درآمدی بر نظریه خطمشی گذاری عمومی (تقابل نظری عقلانیت گراها و فرا اثبات گراها)، حسن دانائی فرد و سید حسین کاظمی، مترجمان.
- اعرابی، سید محمد؛ و رزقی رستمی، علی رضا. (۱۳۸۴ ب). آسیب شناسی اجرای خطمشی های صنعتی کشور، مقاله ارائه شده در سومین کنفرانس بین المللی مدیریت. تهران: گروه پژوهشی آریانا، ۱ (۳)، ص ۱۸-۱.
- افضلی اردکانی، محسن، (۱۳۸۲)، الگوی نظارت و نهادهای نظارتی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۴، ص ۶۸-۵۷.
- امامی میبدی، راضیه؛ اشتریان، کیومرث (۱۳۹۴). طراحی نظام ارزیابی سیاست های عمومی در جمهوری اسلامی ایران، پژوهشنامه علوم سیاسی، ۷ (۲)، ۱۲-۲۲.
- آیین نامه داخلی شورای عالی آموزش و پرورش، مصوب هیات وزیران مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۷.
- آیین نامه شورای عالی آموزش و پرورش، مصوب مجلس شورای ملی، مورخ ۱۳۴۵/۰۶/۱۷.
- تورانی، حیدر؛ آقایی، امیر؛ جهانی، رحمان؛ حمید زاده، غلامرضا؛ رستمی پور، علی. (۱۳۸۵). شناسایی عوامل تسهیل کننده و بازدارنده مرتبط با حسن اجرای مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش و ارائه الگوی نظارتی مناسب، طرح پژوهشی، کارفرما: دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش.
- خنیفیر، حسین؛ الوانی، سید مهدی؛ حاجی مال میرزایی، حمید. (۱۳۹۴). الگوی اسلامی ایرانی اجرای خطمشی های فرهنگی کشور و مقایسه تطبیقی آن با برخی الگوهای موجود داخلی و خارجی، پردیس فارابی دانشگاه تهران.
- رحمانی، زین العابدین؛ پرهیزگار، محمد مهدی؛ امینی، محمد تقی؛ شیرمحمدی، یزدان. (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر اجرای سیاست های گردشگری جمهوری اسلامی ایران، مطالعات مدیریت گردشگری.
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مصوب جلسه ۶۹۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۳۹۰/۰۷/۰۵.
- شرکایی اردکانی، جواد؛ ریاحی نژاد، حسین؛ رزاقی، هادی (۱۳۹۲). مجموعه مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش.
- فرزین، میثم؛ وحیدی، احمد؛ باقری، علی. (۱۴۰۱). الگوی نظارت راهبردی تحقق سیاست های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران، سیاست های راهبردی و کلان، ۱۰ (۳۷)، ۲-۴۰.
- فضلعلی، مهرداد؛ مرادی، مهدی. (۱۳۹۸). مدل نظارت راهبردی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، معاونت توسعه مدیریت و برنامه ریزی راهبردی.

فضلی اردکانی، محسن. (۱۳۸۲). الگوی نظارت و نهادهای نظارتی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، شماره ۴، ص ۶۸-۵۷.

قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش، مصوب مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۸۱/۰۷/۲۹.

قلی‌پور، رحمت اله؛ دانایی فرد، حسن؛ زارعی متین، حسن؛ جندقی، غلامرضا؛ و فلاح، محمدرضا. (۱۳۹۰). ارائه مدلی برای اجرای خط‌مشی‌های صنعتی مطالعه موردی در استان قم، مدیریت فرهنگ سازمانی. گرجی‌ازندریانی، علی اکبر؛ ابوالحسنی، محسن. (۱۳۹۵). نقش شورا در مدیریت امور عمومی؛ تصمیم‌گیر یا تصمیم‌ساز، دانش حقوق عمومی، سال پنجم، شماره ۲، ۵-۱۹.

گیوریان، حسن؛ ربیعی مندجین، محمدرضا. (۱۳۸۱). تصمیم‌گیری و تعیین خط‌مشی دولتی. تهران، یکان، چاپ دوم.

لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش، مصوبه شورای انقلاب اسلامی مورخ ۱۳۵۸/۱۱/۲۷.

مختاریان پور، مجید؛ حسینی، فردین؛ رزمی، علی. (۱۳۹۴). شبکه‌های اجرای خط‌مشی، رویکرد شبکه‌ای به اجرای خط‌مشی‌های عمومی، مقاله ارائه شده در نخستین کنفرانس ملی مدیریت دولتی ایران. تهران: دانشکده مدیریت دانشگاه تهران. ص ۱۶-۲.

مرادی، مهدی؛ فضلعلی، مهرداد؛ توکلی، غلامرضا؛ میلانی نژاد، حمیدرضا. (۱۴۰۲). طراحی الگوی نظارت راهبردی بر تحقق سیاست‌های کلی نظام (حین اجرا) در صنعت دفاعی، مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، ۱۳(۵۰)، ۱۳۹-۱۷۱.

مرادی، مهدی؛ میلانی نژاد، حمیدرضا. (۱۴۰۰). الگوی نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی نظام در صنعت دفاعی، مجله سیاست دفاعی، ۳۰(۱۱۴)، ۵۹-۹۱.

منوریان، عباس. (۱۳۹۴). مدل اجرای خط‌مشی‌های اصلاح اداری با رویکرد یادگیری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.

منویات مقام معظم رهبری (دامت برکاته) در دیدار با معلمان به مناسبت گرامیداشت مقام معلم، سایت: KHAMENEI.IR

موسی زاده، ابراهیم. (۱۳۸۷). تأملی در مفهوم، ماهیت و جایگاه حقوقی سیاست‌های کلی نظام، نشریه فقه و حقوق، ۵(۱۷)، ۸-۲۲.

هاولت، مایکل و رامش، ام. (۱۳۸۰). مطالعه خط‌مشی عمومی. (عباس منوریان و ابراهیم گلشن، مترجمان). تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی.

- A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the). ۲۰۱۱. (Major Chaval, Chompucot Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy (Development Administration) School of Public Administration National Institute of Development Administration . National Institute of Development Administration
- Abbasi, T., & Beigi, V. (۲۰۱۶). Analyzing the challenges of public policies in science, research, and technology. *Journal of Science and Technology Policy*, 8(۳), ۱-۱۲.
- Akhavan Kazem, B. (۲۰۱۲). *Supervision in Islamic state*. Tehran: Institute of Cultural and Islamic Research.
- Alem, A. (۱۹۹۷). *Principles of politics*. Tehran: Ney Publication.
- Amid Zanjani, A., & Mousazadeh, E. (۲۰۱۰). *Supervising the performance of the government and official justice*. Tehran: Tehran University Press.
- Analysis .Public Policy: Politics. ۲۰۱۴. (Scott R ,Furlong,,Michael E .Kraft and Alternatives, Jones Fifth edition). Los Angeles: CQ Press
- Andalib, A. (۲۰۰۲). *Research method and dissertation writing*. Tehran: Islamic Republic of Iran's Sepah.
- Asadi, M., Peikani, M., & Rashidpour, A. (۲۰۱۷). A pattern for implementing public policy in the ministry of economy and property: the case of IRIB custom department. *Journal of Public Administration*, 9(۴), ۵۹۱-۶۱۴
- Ashtarian, K., Keshvardoust, S., & Farahani, M. (۲۰۱۵). Research in implementing public policy: problems of the fourth development plan in health and culture. *Public Policy*, 1(۲), ۱۷-۲۸.
- Baghernezhad, P., Taherpour Kalantari, H., & Bahrami, H. (۲۰۱۶). Identifying the factors of implementing supportive policies of companies and entrepreneurship institutes, and commercialization of inventions. *Process Development and Management*, 29(۴), ۷۹-۱۱۴.
- Basu, P, Liu, Q, & Stallaert, J. Supply chain management using put option contracts with information asymmetry. *International Journal of Production Research*, ۵۷(۶), (۲۰۱۹): pp.۱۷۷۲-۱۷۹۶.
- Batsuuri, G. (۲۰۱۶). Foreign Investment Policy Implementation Effectiveness: A Case Study from Mongolia. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*, 2(۳), ۳۰۹-۳۲۰. Received from: <http://www.onlinejournal.in>.
- Berkeley: University of California Pressman, (۲۰۱۱), (Aaron,Wildavsky, Jeffrey L)

- Bhola, H. (۱۹۹۷). *A model of evaluation planning, implementation and management* (translated into Farsi by Khodayar Abili). Tehran: International Institute of Adult Education.
- Bordon, R., & Nikgozar, A. (۲۰۰۴). *The logic of social agency: techniques of analyzing social issues*. Tehran: Toutia.
- Common, D. (۱۹۷۸). *A theoretical model for curriculum implementation*. (Thesis). University of Ottawa (Canada).
- Danayi Fard, H., Azar, A., & Alvani, M. (۲۰۰۴). *Qualitative research in management: a comprehensive approach*. Tehran: Safar, Ashrafi.
- Danayi Fard, H., Saghafi, E., & Moshabaki Esfahani, A. (۲۰۱۰). Implementing public policy: analyzing rationality in preparing the policies. *Management Research in Iran*, 14(۴), ۷۹-۱۰۶.
- Daneshfard, K. (۲۰۱۴). Problems of implementing public policy in non-governmental organizations: the office of police and government service centers. *Resource Management in the Police*, 2(۲), ۲۳-۴۹.
- Dehkhoda, A. (۲۰۰۹). *Dictionary of Dehkhoda*. Tehran: Institute of Management and Planning.
- Deutsch, Karl W. (۱۹۵۲). On Communication Models in the Social Sciences. *Public Opinion Quarterly*, 16(۳), ۳۵۶-۳۸۰.
- Erabi, S., & Razghi Rostami, A. (۲۰۰۵). *Pathology of implementing industrial policies of the country*. The Third International Conference on Management, Tehran, Ariana Research Group.
- Esmaili, M., & Tahan Nazif, H. (۲۰۱۲). Analyzing the nature of general policies in Islamic Republic of Iran. *Islamic Law Research Journal*, 9(۲۸), ۹۳-۱۲۷.
- Fischer, F & Miller, Gerald J. (۲۰۰۶). *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics and Methods*. Boca Raton: Routledge.
- Frigg, R., & Hartmann, S. (۲۰۱۸). *Models in Science*. Edward N. Zalta, The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Summer. Metaphysics Research Lab, Stanford University.
- Gholami, A., & Bahadori Jahromi, A. (۲۰۱۳). Concept, nature, and supervision of implementing macro policies. *Public Law Research*, 2(۱), ۵۱-۷۲.
- Gholipour, R. (۲۰۰۸). *Institutional decision making and public policy*. Tehran: SAMT.

- Gholipour, R., & Gholampour Ahangar, E. (۲۰۱۰). *Process of public policy making in Iran*. Tehran: Center of Research Publications in Islamic Parliament.
- Gholipour, R., Beigi, V., & Sadabadi, A. (۲۰۱۷). Analyzing the policies of spreading Hijab culture: a pathological study through a fuzzy approach. *Governmental Management*, 9(۱), ۱۰۷-۱۳۶. DOI: ۱۰.۲۲۰۵۹/JIPA.۲۰۱۷.۱۲۳۸۸۲.۱۴۰۸
- Gunjidmaa (۲۰۱۶) Foreign Investment Policy Implementation Effectiveness: A Case Study from Mongolia. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*, ۲۰۱۶(Batsuuri)۳,۲(۳۰۹-۳۲۰)
- Gunjidmaa ۲۰۱۶ Foreign Investment Policy Implementation Effectiveness: A Case Study from Mongolia. *Imperial Journal of Interdisciplinary Research*, ۲۰۱۶(Batsuuri, Kraft & Furlong)۳,۲(۳۲۰-۳۰۹
- Heady, F. (۲۰۱۲). *Public administration: a comparative perspective* (translated into Farsi by Gholamreza Memarzadeh and Mehdi Alvani). Tehran: Ghoharbar Thoughts.
- Hill, M., & Hupe, P. (۲۰۱۸). *Implementing public policy: an introduction to the study of operational governance* (translated into Farsi by Javad Madani and Nima Khodayi). Tehran: Azarin Mehr.
- Hozoori, M. (۲۰۱۳). *An introduction to public law: analyzing supervision*. Tehran: Center of Research of Guardian Council.
- Hyung Sok, S. (۱۹۸۸). Factors Affecting The Implementation of Democratic School Management Policy In The Republic of Korea. University of Pittsburgh.
- Ibn Manzoor, M. (۱۹۹۵). *Arabic language*. Beirut: Dar al-Haya al-Teras al-Arabi va Moasesat al-Tarikh al-Arabi. (Arabic)
- Implementing Restorative Justice by «Groping Along»: A Case Study in Program Evolutionary Implementation. *The Justice System Journal*, ۲۰۱۵ (Gregory D, Russell, Ellen C, Lemley) ۲, ۲۳(۱۵۷-۱۹۰)
- Jaccard, J., & Jacoby, J. (۲۰۱۸). *Theory construction and model-building skills* (translated into Farsi by Hassan Danayi Fard and Behnam Shahayi). Tehran: Office of Cultural Research.
- Khalili, M. (۲۰۰۴). Supervising the implementation of general policies: a critical review. *Constitutional Law*, 3, ۶۵-۹۰.
- Kostka, G. (۲۰۱۴). Barriers to the implementation of environmental policies at the local level in China. *Policy Research Working Paper Series 7016 (WPS ۷۰۱۶)*, ۱-۵۱.

- Lasorsa, D. L., Shoemaker, P., & Tankard, J. (۲۰۰۹). *How to build social science theories* (translated into Farsi Mohammad Abdollahi). Tehran: Sociologists.
- Lemley, Ellen C., & Russell, Gregory D. (۲۰۰۲). Implementing Restorative Justice by «Groping Along»: A Case Study in Program Evolutionary Implementation. *The Justice System Journal*, 23(۲), ۱۵۷-۱۹۰. Received from: <https://www.jstor.org/stable/۲۷۹۷۷۱۰۵>.
- Lester, James P., & Stewart, J. (۲۰۰۰). *Public Policy: An Evolutionary Approach*. Wadsworth Thomson Learning, ۲۰۰۰ - Political Science - P۲۷۲
- Librarian, A., Jorgensen, A., & Sharma, S. (۲۰۱۰). *Taking the Pulse of Policy: The Policy Implementation Assessment Tool*. Washington: Health Policy Initiative.
- Lorange, P., Morton, M. F. S., & Ghoshal, S. (۲۰۰۶). *Strategic control systems* (translated into Farsi by Seyed Mohammad Arabi and Mohammad Hakak). Tehran: Center of Cultural Studies.
- Makinde, T. (۲۰۰۵). Problems of Policy Implementation in Developing Nations: The Nigerian Experience. *Journal of Social Sciences*, 11(۱), ۶۳-۶۹. DOI: ۱۰.۱۰۸۰/۰۹۷۱۸۹۲۳,۲۰۰۵,۱۱۸۹۲۴۹۵
- Mansoorian, Y. (۲۰۱۱). Principles of mixed method studies: qualitative and quantitative approaches towards social and behavior sciences. *Monthly Book*, 14(۴), ۶۶-۶۹.
- Mazmanian, Daniel A., & Sabatier, Paul A. (۱۹۸۹). *Implementation and Public Policy* (Revised ed. edition). Lanham, MD: UPA.
- Mirmoazi, H. (۲۰۱۰). A model of development and Islamicizing humanities. *Zamaneh*, 94(۹), ۲۵-۵۵.
- Mirshafie, N., & Alvani, M. (۱۹۹۰). *Managing production*. Tehran: Beh Publication.
- Mirzayi Ahranjani, H. (۱۹۹۸). *Towards a theoretical model for analyzing effective factors on working conscious and institutional social principles* (edited by Majid Masoom Zadeh and Hossein Rahmani). Ghazvin: Islamic Azad University.
- Nasekhian, A., Vakili, S., & Hafez Amini, H. (۲۰۱۳). *On the principle, concept, and methodology of Iranian-Islamic model of development*. Tehran: Organization of Management and Planning the Country.
- New York: Palgrave Macmillan Politics of Policy Implementation, ۲۰۱۲ (Frank, Smallwood Robert T, Nakamura, Van Meter & Van Horn)

- O'Toole, Malcolm L, Goggin, Ann O'M, Bowman, James P, Lester Laurence J. (۲۰۱۲). *Public Policy Implementation: Evolution of the Field and Agenda for Future Research*. Review of Policy Research ۳(۱): ۲۰۰-۲۱۶.
- Palmer, R. A. (۲۰۱۴). *Hermeneutics* (translated into Farsi by Said Hanayi Kashani). Tehran: Hermes.
- Policy implementation barriers analysis: conceptual framework and pilot test in three Washington: Futures Group countries, ۲۰۱۱ (Spratt, Kai) pag ۴۸
- Policy implementation barriers analysis: conceptual framework and pilot test in three Washington: Futures Group countries, ۲۰۱۱ (Spratt, Kai) pag ۴۸
- Pretoria POLICY IMPLEMENTATION: LESSONS FOR SERVICE DELIVERY: School of Public Management and Administration, University of Pretoria, ۲۰۱۴ (Petrus A, Brynard)
- Problems of Policy Implementation in Developing Nations: The Nigerian Experience. Journal of Social Sciences, ۲۰۱۴ (Taiwo, Makinde, Mazmanian) ۱۱ (۶۳-۶۹)
- Public policy failure and fiasco in education: perspectives on the British examinations crises of ۲۰۰۰-۲۰۰۲ and other episodes since ۲۰۰۹. Oxford Review of Education, ۲۰۱۲ (Richardson .William) (۱۶۰-۱۴۳) ۲, ۳
- Public Policy Making: Process and Principles. M.E. Sharpe. ۲۰۱۵. (Larry N, Gerston)
- Quivy, R., & Campenhoudt, L. V. (۲۰۰۵). *Manual for research in the social sciences* (translated into Farsi Abdolhossein Nik Gohar). Tehran: Totia.
- Rezaeeian, A. (۲۰۱۶). *Principles of Institution and Management*. Tehran: SAMT.
- Rezghi Rostami, A. (۲۰۰۰). Implementing the lost stage of public policy. *Governmental Management*, 50, ۵۱-۶۲.
- Saroukhani, B. (۱۹۹۱). *Encyclopedia of social sciences*. Tehran: Keyhan.
- Sorben, V., & Tankard, J. (۲۰۰۷). *Theories of communication* (translated into Farsi by Alireza Dehghan). Tehran: Tehran University Press.
- Stewart, J. J. R., & Lester, J. P. (۲۰۰۰). *Public policy: an evolutionary approach* (translated into Farsi by Mojtaba Tabari, Toraj Mojibi Mikalayi, and Soheil Khorshid). Tehran: Salavan.
- Taking the Pulse of Policy: The Policy Implementation Washington: Health Policy Initiative Librarian Assessment Tool, ۲۰۱۰ (S, Sharma, A Jorgensen, Chompucot) page ۵۰

- Taking the Pulse of Policy: The Policy Implementation Washington: Health Policy Initiative Librarian Assessment Tool, ۲۰۱۰ (S, Sharma, A Jorgensen) pag ۵۰
- Tekeyim A., Memarzadeh, Gh., & Najaf Beigi, R. (۲۰۱۴). Planning strategic control model for achieving ۲۰-year prospect of Islamic Republic of Iran. *Quarterly Journal of the Macro and Strategic Policies*, 2(۶), ۱-۲۴.
- The Conditions of Effective Implementation: A Guide to Accomplishing Policy Objectives. Policy Analys, ۲۰۱۰, (Sabatier), Paul, Mazmanian, Daniel, ۴, ۵ (۴۸۱-۵۰۴)
- The Constitution of Islamic Republic of Iran.
- The Policy Implementation Process: A Conceptual Administration & Society, ۲۰۱۱ (Carl E, Van Horn, Van Meter Donald S) ۶, ۴ (۴۴۵-۴۸۸)
- Understanding Public Policy (۱۲th edition). Upper Saddle. ۲۰۱۱. (Thomas R, Dye River, NJ: Prentice Hall)
- Winter, S. (۱۹۸۹). *Integrating implementation research*. Institute of Political Science, University of Aarhus.
- Young, E., & Quinn, L. (۲۰۰۲). Writing Effective Public Policy Papers A Guide for Policy Advisers in Central and Eastern Europe. Open Society Institute.
- Zargham Borojeni, H., & Bazrafshan, M. (۲۰۱۴). Analyzing the factors of implementing tourism policies in Islamic Republic of Iran: a perspective of university researchers. *Tourism Planning and Development*, 3(۹), ۳۱-۵۱.